

“Kökleri geçmişe uzanan distopik bir roman.”
Los Angeles Times

Maja Lunde

Arıların Tarihi

Türkçeleştiren:
Dilek Başak

Delij

Maja Lunde

1975 yılında Oslo'da doğdu. Edebiyata 2012'de, ilk çocuk kitabı *Over grensen* (Sınırı Aşmak) ile atıldı. 2015'te, yetişkinler için yazdığı ilk roman *Bienes historie* (Arıların Tarihi) ile büyük çıkış yakalayarak bir anda Norveç'in çoksatan yazarları arasına girdi; kitap onlarca dile çevrildi, Norveç Kitapçılar Birliği Ödülü'nü kazandı, 2017'de Almanya'da en çok okunan kitap oldu. Norveç'te kendi kuşağının en başarılı yazarları arasında gösterilen, kitapları kırktan fazla ülkede okunup dünya çapında dört milyondan fazla satan Lunde, çocuklar ve yetişkinler için yazmayı sürdürüyor.

Dilek Başak

1962 yılında İstanbul'da doğdu. Darüşşafaka Lisesi, BÜ İngiliz Dili ve Edebiyatı ve Oslo Üniversitesi Tiyatro Bilimi Bölümünden mezun oldu. Mimar Sinan Üniversitesi Tiyatro Ana Sanat Dalında öğretim görevlisi, AFA Yayınları, Yapı Kredi Yayınları ve Tavanarası Yayıncılık'ta editör ve telif hakları direktörü olarak çalıştı. Norveççe ve İngilizceden çeviriler yapan Başak; Erlend Loe, Vigdis Hjorth, Knut Hamsun, Jenny Hval, Maria Parr, Jostein Gaarder, Linn Ullmann ve Maja Lunde gibi yazarların eserlerini Türkçeye kazandırdı. Oslo'da öğretmenlik görevine devam ediyor.

ARILARIN TARİHİ

© 2023, Tudem Yayın Grubu
1476/1 Sok. No:10/51 Alsancak-Konak/İZMİR

metin hakları © 2015, Maja Lunde

İlk baskı 2015 yılında *Bienes historie* adıyla Aschehoug tarafından Norveç'te gerçekleştirilmiştir.

Bu kitabın telif hakları Oslo Literary Agency ile anlaşmalı olarak Kalem Ajans aracılığıyla alınmıştır.

Bu kitabın çevirisi Norla tarafından desteklenmiştir.

YAZAR: Maja Lunde

TÜRKÇELEŞTİREN: Dilek Başak

EDİTÖR: Ümit Mutlu

DÜZELTİ: Ayşegül Utku Günaydın

KAPAK TASARIMI: Handverk (@iStock, Karunakar Rayker/Creative Commons)

GRAFİK UYGULAMA: Ash Kurt

BASKI VE CİLT: Ertem Basım Yayın Dağıtım San. Tic. Ltd. Şti.
Başkent Organize San. Bölgesi 22 Cad. No:6 Malıköy, Temelli/Ankara
Tel: 0312 284 18 14

Birinci Baskı: Şubat 2024 (2000 adet)

ISBN: 978-625-7314-93-0

Yayınevi sertifika no: 45041

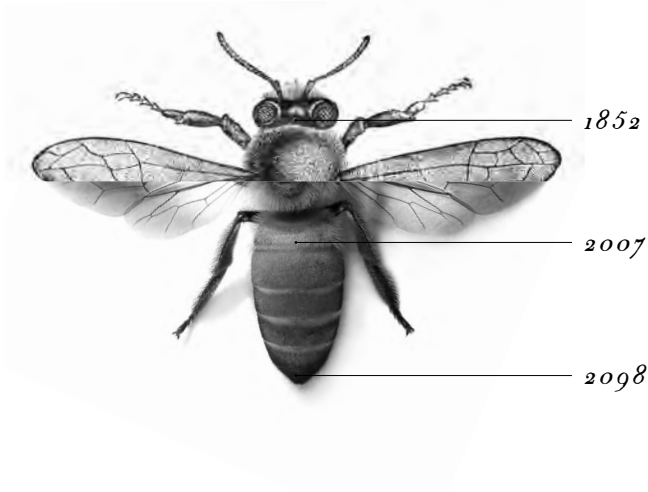
Matbaa sertifika no: 48083

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin önceden yazılı izni olmaksızın tekrar üretilemez, bir erişim sisteminde tutulamaz, herhangi bir biçimde elektronik, mekanik, fotokopi, kayıt ya da diğer yollarla iletilemez.

DELİDOLU, Tudem Eğitim Hizmetleri San. Tic. AŞ'nin tescilli markasıdır.

Maja Lunde

Arıların Tarihi

Deli

Jesper, Lens ve Linus'a...

Tao

242. Bölge, Şirong, Siçuan. 2098.

Fazla irilemiş kuşlar gibi, her birimiz bir dalda dengemizi kurmaya çalışıyorduk. Bir elimizde plastik kap, diğerinde tüy fırça vardı.

Yukarı doğru olabildiğince yavaş, çok dikkatli tırmandım. Bu işin insanı sayılmazdım, çalışma ekibindeki diğer kadınlar gibi değildim, hareketlerim kaba sabaydı, gerekli ince motor becerilerden ve hassasiyetten yoksundum. Bu iş için yaratılmamıştım ancak yine de her gün, aralıksız on iki saat burada olmak zorundaydım.

Ağaçlar yetişkin bir insan kadar yaşlıydı. Dallar incecik, cam gibi kırılıyordu, ağırlığımız altında çıtırdıyorlardı. Dikkatlice eğilip bükülüyordum, ağacı zedelemememiz gerekiyordu. Sağ bacağıma biraz daha yukarıdaki dala yerleştirip sol bacağıma dikkatle çekiyordum. Sonunda, çalışabileceğim sağlam bir yer buldum, pek rahat değildi ama dengeliydi. Buradan en tepedeki çiçeklere ulaşabildim.

Küçük plastik kap, çalışma gününün başında eksiksiz tartılmış, her birimize eşit dağıtılmış, çok hafif çeken altın sarısı tozla doluydu. Sarı tozları gözle görülmeyen miktarlarda kabından alıp usulca hareket ederek ağaçların tepesine çıktım. Çiçeklerin her biri, bu maksatla bilimsel olarak yetiştirilmiş tavukların tüyünden yapılmış küçük fırça ile döllenecekti. Yapay fiber tüylerin hiçbiri bu kadar etkili olamamıştı. Tekrar tekrar test edilmişlerdi oysa. Benim bölgemde yüz yıldan fazladır elle döleme geleneği hüküm sürüyordu. Burada arılar Çöküş'ten

çok önce, ta 1980'lerde yok olmuştu; onları tarım ilaçları öldürmüştü. Birkaç yıl sonra, tarım ilaçları kullanımdan kalktığına arılar geri dönmüştü ama o sırada elle dölleme başlamıştı. Çok sayıda insana, çok sayıda ele ihtiyaç olsa da bu şekilde daha iyi sonuçlar alınıyordu. *Çöküş* geldiğinde bölgem rekabette avantajlıydı. En çok kirleten olmanın bize faydası dokunmuştu, o yüzden elle döllemede öncü bölge olduk. Bizi kurtaran bir paradokstu bu.

Uzanabildiğim kadar uzandım, yine de en tepedeki çiçeğe yetişemedim. Vazgeçmek üzereydim ancak cezalandırılabileceğimi biliyordum, o yüzden bir kez daha denedim. Poleni çok çabuk bitirdiğimizde maaşımızdan kesiliyordu. İşin sonucu gözle görülmüyordu. Günün sonunda ağaçlardan indiğimizde ağaçların gövdelerine atılan kırmızı çarpılardan başka, mesaiyi gösteren şey yoktu, günde en azından kırk çarpınız olmalıydı. Sonbahar gelmeden ve ağaçlar meyvelerle dolmadan önce işin iyi yapılıp yapılmadığı belli olmazdı. Ama o zaman da kimin hangi ağaca işaret koyduğunu çoktan unuturduk.

Bugün, 748. Bölge'ye gönderilmiştim. Toplam kaç bölge vardı acaba? Bilmiyordum. Grubum yüzlercesinden biriydi. Bej rengi üniformalarımızla, ağaçlar gibi tektiptik. Çiçekler gibi de dip dibeydik. Asla yalnız kalmazdık, hep sürü hâlinde dolaşırdık; hem ağaçların tepesinde hem de tekerlek izleri boyunca bir alandan diğerine yürürken. Sadece küçük dairelerimizin duvarlarının ardında yalnız başımıza kalabiliyorduk, o da günde birkaç saat. Onun dışında tüm yaşamımız burada, dışarıda geçiyordu.

Ortalık sessizdi. Çalışırken konuşmamıza izin yoktu. Duyulan tek şey, ağaçlar arasında dikkatlice hareket edişimizdi; zayıf bir gırtlak temizleme sesi, birkaç esneme, iş tulumunun kumaşının ağaç gövdesine sürtünüşü... Ama bazen de, duyar duymaz içimizi acıtan sesler çıkardı: hafif bir çıtırtı ya da daha kötüsü, dal kırılması. Kırılmış bir dal daha az meyve anlamına geliyordu, maaşımızdan kesilmesi için bir

neden daha. Yoksa sadece rüzgârın sesi duyulurdu; dalların arasında gezinen, çiçekleri yalayan, yerde çimenlerin üzerinden kayan rüzgârın.

Güneyden esiyordu, ormandan. Hâlâ yapraksız olan beyaz çiçekli meyve ağaçlarına kıyasla orman karanlık ve vahşiydi, ama birkaç hafta içerisinde orman da yeşerecek, yeşil bir duvara dönüşecekti. Asla oraya gitmezdik, orada işimiz yoktu. Ama ormanın da sökülüp yeniden ağaçlandırılacağı dedikodusu yayılmıştı.

Bir sinek vızıldayarak orman yönünden geldi, pek görülmüş şey değildi. Bir kuş görmeyeli günler olmuştu, onlar da giderek azalmıştı. Az sayıdaki böcekleri avlamışlardı, sonra da açlıktan ölmüşlerdi. Dünyanın geri kalanı gibi.

Ama sonra, kulağı tırmalayan bir ses sükûneti bozdu: idarecilerin barakasından gelen, günün ikinci ve son molasını haber veren düdük sesi. O anda dilimin damağımın kurumuş olduğunu fark ettim.

İş arkadaşlarımla birlikte tek bir kütle gibi ağaçtan kayarak yere indik. Diğer kadınlar sohbete dalmıştı bile, bu kakofonik gevezelik, izin çıkar çıkmaz sanki bir düğmeye basılmışçasına başlamıştı.

Bir şey demedim, hiçbir dalı kırmadan yavaşça aşağıya inmeye dikkatimi vermiştim. Başardım da. Aslında sakardım, sarsaktım, işimde hiçbir zaman gerçekten iyi olamayacağımı bilecek kadar uzun süredir çalışmaktaydım.

Yerde, ağacın dibinde, metalden, hırpalanmış bir su şişesi duruyordu. Alıp çabucak içtim. Su ılıktı ve alüminyum tadı vardı, tadından dolayı ihtiyacım olandan azını içtim.

Beslenme Takımından beyazlar giymiş iki delikanlı, günün ikinci öğününü barındıran yeniden kullanılabilir kutular dağıttı. Sırtımı ağacın gövdesine verip kutuyu açtım. Bugün mısırlı pilav vardı. Bir parça tadına baktım. Her zamanki gibi tuzluydu, yapay kırmızıbiber ve soyayla tatlandırılmıştı. Ağzıma et sürmeyeli uzun zaman olmuştu. Hayvan yemi üretmek için çok fazla ekilebilir arazi gerekiyordu ve

geleneksel hayvan yemi üretiminde de yine döllenmeye ihtiyaç vardı. Hayvanlar bu kadar büyük bir el emeğine değmezdi.

Karnım doymadan kutu boşaldı. Ayağa kalktım, kutuyu toplama sepetine geri koydum, sonra da biraz koşmaya başladım. Bacaklarım yorulmuştu, ağaçlarda sabit pozisyonda kıpırdamadan durmaktan kazık gibi olmuşlardı. Kanım kaynıyordu, bedenim sakin duranıyordu.

Ama faydası olmadı. Etrafa hızlıca bir göz attım. İdarecilerden hiç kimse dikkat etmiyordu. Ben de çabucak yere yattım. Ağrıyan sırtımı germem gerekiyordu.

Bir anlığına gözlerimi kapadım. Takımdaki diğer kadınların sesini duymamaya çalıştım, bunun yerine konuşmalarının yükselip alçalmasını dinledim. Bir sürü insanın hep birlikte konuşma isteği nereden geliyordu? Diğerleri küçük birer kızken başlamıştı buna. Konunun her zaman en düşük payda olduğu, hiçbir şeyin derinine asla gerçekten inilmediği, saatler süren grup sohbetleri... hakkında konuşulan kişinin orada olmadığı durumlar hariç tabii.

Ben şahsen teke tek sohbetleri tercih ediyordum. Ya da daha çok, kendi kendime kalmayı. Özellikle işteyken. Evde Kuan vardı, kocam. Bizi bir arada tutan şey uzun sohbetlerimiz değildi. Kuan'ın değindiği konular burada ve şimdi olanlardı, son derece somut biriydi, bilgi edinmeyi ya da daha fazlasını deli gibi isteyen biri değildi. Ama onun kanatları altında huzur buluyordum. Ayrıca Wei-Wen'imiz, üç yaşındaki oğlumuz vardı. Onun hakkında konuşabiliyorduk.

Bu kakofoni, tam da ninni gibi gelmişken aniden kesildi, her şey sessizliğe gömüldü.

Doğruldu. Takımdakilerin yüzü yola çevrilmişti.

Konvoy tekerlek izlerini takip ederek bize doğru geldi.

Sekiz yaşından büyük değildiler. Birçoğunu Wei-Wen'in okulundan taniyordum. Hepsinin üzerinde aynı iş elbisesi vardı, bizim giydığımız aynı sentetik bej kıyafetler. Kısa bacaklarının izin verdiği hızla

bize doğru yürüdüler. İki yetişkin idareci onları hizaya sokuyordu, biri önde, diğeri arkadaydı. İkisinin de sesleri gür çıkıyordu, durmaksızın çocukları ikaz ediyorlardı. Ama azarlamıyorlardı, sıcak ve şefkatli biçimde uyarıyorlardı. Küçükler nereye gittiklerini tam idrak edememiş olsalar da yetişkinler biliyordu.

El ele tutuşmuşlardı, karışık eşleşmişlerdi, en uzunlar en kısılarla. Büyükler küçüklere göz kulak oluyordu. Darmadağınık yürüyorlardı, düzensizdiler ama ellerini sımsıkı tutuyorlardı, sanki birbirlerine yapışmışlardı. Belki de ellerini bırakmamaları sıkı sıkı tembihlenmişti.

Bakışları bizim ve ağaçların üzerindeydi. Meraklıydılar, bazıları gözlerini kısmış, başlarını yana eğmişti. Hepsi de bu bölgede büyümüş olmasına ve burada, güneyde, yabancı bitkilerle kaplı ormanın gölgesinde göz alabildiğince uzanan meyve ağaçları dışında bir doğayı tanımamasına rağmen ilk kez gelmiş gibiydi. Kısa boylu bir kız çocuğu, biraz birbirine yakın duran kocaman gözleriyle uzun uzun bana baktı. Birkaç kez göz kırptı, sonra da kuvvetle hışırdı. Sıska bir oğlanın elini tutuyordu. Oğlan yüksek sesle, hiç umursamadan esnedi, boştaki elini ağızına götürmedi, yüzünün kocaman bir delikle gerildiğinden hiç haberi yoktu. Sıkıntıdan esnemiyordu, bunun için çok küçüktü, yiyecek bir şeyinin olmaması yorulmasına neden olmuştu. Uzun boylu çelimsiz küçük bir kız, bir oğlanın elini tutuyordu. Oğlan tıkalı burnuyla zor nefes alıyordu, ağzı açıktı. Uzun boylu kız, oğlanı peşi sıra çekiştiriyordu. Bu esnada yüzünü güneşe vermiş, gözlerini kısmış, burnunu kırıştırmıştı ama sanki güneşlenmek ya da belki gücünü toplamak için başını aynı pozisyonda tutuyordu.

Her bahar geliyorlardı, yeni çocuklar. Ama... her zaman bu kadar küçük müydüler? Bu kez yaşları daha mı küçüktü?

Hayır. Sekiz yaşındaydılar. Her zamanki gibi. Eğitimleri bitmişti. Okulları yani. Evet, sayıları ve bazı işaretleri öğrenmişlerdi ama bunun dışında okul, bir tür organize depolama yeriydi. Buradaki yaşam

için depolama ve hazırlama yeri. Uzun süre sessizce oturma alıştırması. *Sessiz otur. Tamamen sessiz, böyle işte.* İnce motor becerilerini geliştiren ödevler yapıyorlardı. Üç yaşından itibaren halı dokuyorlardı. Ufacık parmaklar, gelişmiş motiflerle çalışmak için şahaneydi.

Tıpkı buradaki iş için de harika oldukları gibi.

Çocuklar yanımızdan geçtiler, yüzlerini önlerine, ağaçlara çevirdiler. Dişsiz oğlan sendeler gibi oldu ama uzun boylu kız düşmesine engel olarak onu tuttu.

Çocuklar aşağı doğru gözden kayboldular, ağaçlar arasında âdeta boğuldular.

“Nereye gidiyorlar?” diye sordu benim ekipten biri.

“Kesin 49 ya da 50’ye gidiyorlardır,” dedi bir diğeri. “Orada henüz kimse işe başlamadı.”

İçim burkuldu. Nereye, hangi alana gideceklerinin önemi yoktu. Ne yapacakları önemliydi.

Barakadan düdüğü sesi duyuldu, yeniden tırmandık. Yavaş hareket ediyordum ama kalbim yine de hızlı çarpıyordu. Wei-Wen’di mesele. Çünkü çocukların yaşı küçülmemişti ve beş yıl sonra Wei-Wen de sekiz yaşında olacaktı, sadece beş yıl sonra, sıra ona gelecekti. Çalışkan eller, başka yerde olduklarından daha kıymetliydi burada. Küçük parmaklara bu türden işler için ince ayar verilmişti bile.

Allahın her günü, sekiz yaşındakiler buradaydı. Tutulmuş küçük bedenleri ağaç tepelerindeydi. Benim ve yaşitlarımın aksine çocukluklarını bile yaşayamıyorlardı. Biz en azından on beş yaşına kadar okula gitmiştik.

Yoksun bir hayat...

İçinde değerli tozun bulunduğu plastik kabı kaldırdığımda ellerim titriyordu. Yiyecek bulabilmemiz için hepimizin çalışması gerektiği söylenmişti, yiyeceğimiz gıdayı ekebilmemiz için. Herkesin katılımı şarttı, çocukların bile. Buğday depoları boşalırken kimin eğitime ih-

tiyacı vardı ki? Tayın miktarı her ay azalırken? Geceleri aç yatmak zorunda kalındığında?

Arkamdaki çiçeklere ulaşabilmek için döndüm ama bu hareketim çok ani oldu; dikkatimi çekmeyen bir dala çarptım, dengemi kaybettim, öbür tarafa çok fazla abandım.

Ve olan oldu. Nefret etmeyi öğrendiğimiz o çatlak ses: kırılan dalın sesi.

Ustabaşı hızla yanıma geldi. Başını kaldırıp ağaca baktı, bir şey söylemeden, verilen zararı değerlendirdi. Gitmeden önce elindeki not defterine hızlıca bir şeyler yazdı.

Dal ne uzun ne de güçlü bir daldı ama yine de bu ayki tüm ikramiyemin uçup gittiğini biliyordum. Oysa artırdığımız her yuani, mutfak dolabındaki teneke kutuya koymamız gerekiyordu.

İçimi çektim. Bunu düşünecek hâlim yoktu. Devam etmekten başka çarem yoktu. Elimi kaldırdım, fırçayı polene soktum ve bir arıyımsım gibi çiçeklerin üzerine serptim.

Saate bakmaktan kaçındım. Faydası olmayacağını biliyordum. Fırçayı üzerinde gezdirdiğim her çiçekle akşamın biraz daha yaklaştığını, her gün çocuğumla geçireceğim o birkaç saatin yaklaştığını biliyordum. O azıcık zamandan başka şeyimiz yoktu ve o azıcık zamanda belki bir şeyleri değiştirebilirdim. Benim asla sahip olamadığım imkânlarla oğlum sahip olsun diye bir tohum ekebilirdim.

William

Maryville, Hertfordshire, İngiltere. 1852.

Etrafımdaki her şey sapsarıydı, sınırsız sarı; altımda, üstümdede hep sarı. Beni kör ediyordu. Ancak bu sarı renk gerçektir, hayalimdeki bir şey değil. Birkaç yıl önce buraya taşındığımızda karım Thilda'nın duvarları kaplattığı sırma kumaş yüzündendi. O zamanlar yerimiz boldu. Maryville'in ana caddesindeki tohum dükkânım da iyi iş yapıyordu. Ticareti, benim için gerçekten anlam taşıyan doğabilimleri araştırmalarımla birleştireceğime hep inanmıştım, çok hevesliydim. Ama bu çok öncedendi, bir sürü kız çocuğu sahibi olmadan ve Profesör Rahm ile son konuşmamızı yapmadan çok çok önce.

Sarı duvar kâğıdının başıma ne dertler açacağını bilseydim bu işe asla izin vermezdim. Sarı, duvar kâğıdı için pek uygun değildi, gözlerimi ister kapalı ister açık tutayım hep aynı kızgınlıkta karşımda duruyordu. Uykumda bile peşimdeydi, beni asla rahat bırakmıyordu, sanki o sarı renk hastalığın ta kendisiydi, ormandaki yapraklardan yansıyan güneş ışınları gibiydi. Renk beni oraya, çocukluğumun ormanına dönmeye zorluyordu, orada dünyanın geri kalanına karşı körleşmiştim. Çektiğim acının teşhisi olmasa da pek çok adı vardı: karamsarlık, yaşlara bürünmek, melankoli... Tabii etrafımdaki hiç kimse bu sözcükleri ağzına almaya cesaret edemiyordu. Doktorum anlamıyormuş gibi davranıyordu, sürekli tıbbi terimlerle konuşuyor-

du, diskraziden, vücut sıvılarımdaki dengesizlikten, kara saframın* çok fazla olmasından dem vuruyordu. Hastalığının başında doktor kan almayı, sonra da beni herkese muhtaç bir bebeğe dönüştüren ishal ilaçlarını denedi ama belli ki artık cesaret edemiyordu. Muhtemelen her türlü tedaviden vazgeçmişti, Thilda konuyu yeniden açtığında sadece başını sallamakla yetinmiş, onun karşı çıkmalarına yoğun fısıldaşmalarla karşılık vermişti. Arada bir iki sözcük yakaladığım oluyordu bunlardan: *çok zayıf, dayanamaz, düzelmiyor...* Son zamanlarda nadiren uğruyordu ve yatağa çakılı kalmamın bu konuyla muhtemelen bir alakası vardı.

Öğleden sonrasıydı, alt katımdaki ev capcanlıydı; aşağıdaki odalardan kızların gürültüsü, yerden ve duvarlardan sızan yemek kokuları misali bana kadar geliyordu. On iki yaşındaki büyümüş de küçülmüş Dorothea'nın sesini ayırt edebildim, *Incil* okuyordu, aynı anda hem kesik kesik hem de vaaz verir gibi okuyordu ama sözcükler bana gelirken kayboluyordu, Tanrı'nın sözleri bana artık ulaşmıyordu. Sonra küçük Georgiana'nın sesi cırladı ve Thilda ona *şışt!* dedi. Bir müddet sonra Dorothea'nın okuması bitti, diğerleri başladı. Martha, Olivia, Elizabeth, Caroline. Kim kimdi? Onları birbirinden ayırt edemedim.

İçlerinden biri kısa bir kahkahayla güldü ve Rahm'in kahkahası kafamda yeniden çınladı; konuşmamızı kesinlikle sonlandıran, sırtıma kemerle vurulmuş gibi hissettiren o kahkaha.

Sonra Edmund bir şeyler söyledi. Sesi kalınlaşmıştı, akıcıydı, çocuk değildi artık. Evlatlarımın en büyüğü, tek oğlum, on altı yaşındaydı. Sesine yoğunlaştım; sözcüklerini ayırt edebilmeyi, yanımda olmasını o kadar çok istiyordum ki... Beni neşelendirebilir, ayağa kalkıp yataktan

* Antik Yunan'da, insanda dört temel sıvı olduğu düşünülürmüş: kan, mukus, sarı safra ve kara safra. Bu dört sıvı arasında denge bozulursa hastalık ortaya çıkarmış. Kara safra, kişinin az hareketli ve normalden heyecansız bir hayat sürdüğü, depresyondan kaynaklanan melankoli bozukluğuna işaret ediyormuş. [Ç.N.]

çıkınam için bana güç verebilirdi. Ama asla gelmedi ve ben nedenini bilmiyordum.

Mutfaktan tencere tava sesleri geliyordu. Yemek sesleri karnımı acıktırdı. Midem düğümlendi, cenin pozisyonunda büzüldüm.

Etrafıma baktım. Dokunulmamış bir parça ekmek ve bir dilim kurumuş, isli salam, yarısı boş sürahinin yanındaki tabakta duruyordu. En son ne zaman yemek yemiştim? Ne zaman bir şeyler içmiştim?

Doğrulup oturdum, bardağı aldım, su ağzımdan, boğazımdan aktı, yaşlılığın tadını sildi. Salamın tuzu dilimde berbat bir tat bırakmıştı, ekmek de kara ve sertti. Neyse ki midemde hazmedildiler.

Ama yatakta bir türlü rahat edemedim, sırtımın tamamı su toplanmış gibiydi, kalçalarımdaki deri yan yatmaktan incecik olmuştu.

Bacaklarım rahatsızdı, karıncalanıyordu.

Evde birden sessizlik oldu. Herkes gitmiş miydi?

Ocakta yanan kömürün çıtırtısından başka şey duymuyordum.

Ama sonra, aniden bir şarkı duyuldu. Bahçeden gayet net sesler geliyordu:

*Hark! The herald angels sings,
Glory to the newborn King...**

Noel mi geliyordu?

Noel'den önceki günlerde bölgenin çeşitli koroları kapılara gelip şarkı söylerdi; para ya da hediye almak için değil, Noel ruhunu yaşatmak, başkalarını mutlu etmek için. Güzel olduğunu düşünürdüm, bu küçük gösteriler artık içimde olmadığını sandığım bir ışığı yakabiliyorlardı. Tüm bunlar çok eskidenmiş gibi geliyordu.

Pırl pırl sesler, erimiş kar suyu gibi bana doğru aktılar.

* *Hark! The Herald Angels Sings* adlı ilahiden. "Duy! Müjdeciler melekler şarkı söylüyor / Yeni doğan Kral'a iman ediyor..." [Ç.N.]

*...Peace on earth and mercy child,
God and sinners reconciled...**

Ayaklarımı yere indirdim, tabanlarım sertleşmişti. Bebek gibiydim, yeni doğmuş bir bebek; ayaklarım henüz zemine alışmamış gibiydi. Edmund'ın ayaklarının da böyle olduğunu hatırlıyorum, bilekleri incecekti, ayakları aynı yumuşaklıktaydı ve altı da üstü gibi bombeliydi. Ayaklarını ellerime alırdım, tüm bedenine bakıp dokunurdum, ilk bebeginize yaptığımız gibi. Onun için başka biri olacağını düşünürdüm, *senin için başka biri olacağım*, derdim, babamın benim için olduğundan çok farklı biri. Onunla birlikte öylece dururdum, Thilda gelip de “emzireceğim” ya da “altının değiştirilmesi lazım” gibi mazeretlerle onu kapıp gidene kadar.

Bebek ayaklarım yavaş yavaş beni pencereye götürdü. Her adımda canım acıdı. Önümde bahçe uzanıverdi ve işte orada duruyorlardı.

Yedisi birden. Kasabadan gelen yabancı bir koro değildi bu, benim kızlarımdı.

En uzun boylu dördü arkada, daha kısa üçü ön sırada. Üstlerinde koyu renkli kışlıkları vardı. Yün paltoları çok dar, çok kısa ya da çok uzundu, giderek daha fazla yama eklenmiş, hırpanilikleri ucuz kurdeleler ve tuhaf yerlerdeki ceplerle gizlenmeye çalışılmıştı. Kenarları beyaz dantelle çerçevesi kahverengi, lacivert ya da siyah yün boneler, kış beyazı ufakık yüzlerini çerçevesiyordu. Şarkı, önlerindeki havada donuveriyordu.

Ne kadar da zayıflamıştı, hepsi birden...

Derin kardaki ayak izleri patika yürüdükleri yeri gösteriyordu. Dizlerine kadar gelen karda uzun süre yürümüş olmalıydılar, ıslanmışlardı. Çıplak tene değen nemli yün çorapların ve ayakkabıların incecik tabanlarından sızan donun hissini biliyordum. Hiçbirinin, ayaklarındaki çiftten başka botu yoktu.

* “Dünyada esenlik ve merhamet oldu / Tanrı, günahkârlarla barıştı...” [Ç.N.]

Pencereye yaklaştım ve bahçede başkalarını da görmek için, koronun seyircisini görmek için bekledim; Thilda'yı, belki komşularımızdan birilerini... Ama bahçe boştu. Kızlarım dışarıdakiler için değil, benim için şarkı söylüyordu.

*...Light and life to all he brings,
Risen with healing in his wings...**

Hepsinin gözü pencereme kitlenmişti ama beni henüz fark etmemişlerdi. Gölgede kalyordum, güneş camlara vuruyordu, büyük ihtimalle camda gökyüzüyle ağaçların yansıması vardı.

*...Born to raise the sons of earth
Born to give them second birth...***

Charlotte, on dört yaşındaki en büyük kızım, en uçta duruyordu. Şarkıyı tüm bedeniyle söylüyordu. Göğsü müziğin ritmine uygun inip kalkıyordu. Belki de bu onun fikriydi, tümü. Her zaman şarkı söylerdi; çocukluğunda, ödevlerine gömülmüşken ya da bulaşık yıkarken, en yumuşak notalar hareketlerinin bir parçasıymışçasına hep bir melodi mırıldanırdı.

Beni ilk fark eden de o oldu. Yüzü aydınlandı. Dorothea'yı dürttü; büyümüş de küçülmüş on iki yaşındaki kızım da kendisinden bir yaş küçük Olivia'ya başıyla çabucak işaret etti, sonra o da kocaman gözlerle ikiz kız kardeşi Elizabeth'e döndü. Fiziksel olarak birbirlerine hiç benzemiyorlardı, sadece kafaları aynıydı, ikisi de yumuşak ve iyi huyluydu ve bir parçacık da aptaldı; kafalarına vura vura öğretilme-

* "Herkeseye ışık ve hayat veren / Kanatlarında şifayla yükseldi..." [Ç.N.]

** "Dünyanın oğullarını yetiştirmek için doğdu / Onlara ikinci bir şans vermek için doğdu..." [Ç.N.]

dikçe sayıları anlamıyorlardı. Sonra ön sırada kıpraşmalar oldu, küçükler de beni fark etmişti, dokuz yaşındaki Martha, yedi yaşındaki Caroline'nin kolunu sıktı, aslında her zaman en küçük olmayı istediği için sürekli yakınan Caroline de yaşça daha büyük olmayı isteyen küçük Georgiana'yı sertçe itti. Yeri göğü inleten neşeli çığlıklar kopmadı, buna müsaade etmediler, o esnada değil; sadece şarkıdaki minnacık bir ahenksizlik belli etti beni gördüklerini, bir de şarkı söyleyen, O harfi şeklindeki ağızların izin verdiği kadar görünen hafiften tebessümler.

Çocuksu bir yumru göğsümü sıkıştırdı. Kötü söylemiyorlardı kesinlikle. Minnacık yüzler ışılıyor, gözler parlıyordu. Bunu benim için hazırlamışlardı, sadece benim için ve şu anda kızlarım, başardıklarına inanıyorlardı; babalarını yataktan çıkarmışlardı. Şarkı bitince sevinçlerini belli edeceklerdi, yeni yağmış yumuşak karda mutluluk saçarak çabucak eve koşacaklar ve gerçekleştirdikleri gizli mucizeyi anlatacaklardı. *Babamı şarkıyla iyileştirdik!* Mutlu genç kız sesleri koridorlarda yankılanacak, duvarlara çarpıp onlara geri dönecekti: *Yakında bize geri dönecek! Yakında tekrar bizimle olacak! Ona Tanrı'yı, İsa'yı, yeni doğanı gösterdik!* “Duy! Müjdedi melekler şarkı söylüyor, yeni doğan Kral'a iman ediyor!” Onun için şarkı söylemek; güzel olanı, Noel'in anlamını, bizim “hastalık” dediğimiz ama herkesin başka bir şey olduğunu bildiği, hatta annemin bu konuda konuşmamızı yasakladığı o şey yüzünden yatarken unuttuğu her şeyi ona hatırlatmak ne muazzam! Evet, ne parlak fikirdi! Zavallı baba iyi değil, hayalet gibi bembeyaz, kapının önünden geçerken kapı aralığından gördük, hayalet gibi, bir deri bir kemik, sakalları uzamış, çarmıha gerilmiş İsa gibi, tanınmayacak hâlde. Ama yakında aramıza katılacak, yakında çalışabilecek, ekmeğimize sürecektir tereyağımız ve yeni paltolarımız olacak. Bu gerçekten hakiki bir Noel armağanı. “Christ is born in Bethlehem!”*

* “Bethlehem’de doğdu İsa!” [Ç.N.]

Ama bu bir yalandı, onlara bu armağanı veremezdim, onların sevincine layık değildim. Yatak beni kendine çekiyordu, bacaklarım titriyordu, yeni doğmuş bacaklarım artık beni ayakta tutamıyordu. Midedem yeniden düğümlendi, yemek borumda yukarı çıkmaya çalışanları engellemek için çenemi sıktım.

Dışarıda şarkı sustu. Bugün mucize gerçekleşmemişti.

George

Autumn Hill, Ohio, ABD. 2007.

Tom'u Autumn Hill otagarından aldım. Geçen yazdan bu yana eve gelmemişti. Nedenini bilmiyordum, sormadım. Belki de cevabı kaldıramayacaktım.

Çiftliğe arabayla yarım saatte gidiliyordu. Pek bir şey konuşmadık. Arabayla giderken elleri kucağındaydı. Solgun, ince, sessiz elleri. antası ayaklarının dibindeydi. Kirlenmişti.

Kamyonetin zemini, aldığımdan beri hiç temiz olmamişti. Geçen yıldan ya da bir öncekinden kalma toprak kışın toza dönüşüyordu. Tom'un botlarından eriyen kar da yerdeki tozla karışıp çamur oluyordu.

anta yeniydi. Kumaşı gergindi. Kesin şehirde alınmişti. Ağırdı da, otagarda çantayı yerden kaldırdığımda sendelemiştim. Tom çantayı kendi almak istemişti ama ondan önce davranmiştim, son gördüğümde bu yana pek spor yapıyormuş gibi durmuyordu. Kılık kıyafetten başkasına ihtiyacı olmadığı düşünülebilirdi, sadece bir haftalığına tatile gelmişti, ayrıca ihtiyaç duyacağı şeyler zaten holde asılıydı: iş kıyafeti, botlar, kulaklıklılı bere. Ama belli ki yanında bir sürü kitap getirmişti. Buna vakti olacağını düşünüyordu besbelli.

Onu almaya geldiğimde beni bekliyordu. Ya otobüs erken gelmişti ya da ben geç kalmıştım. Gelmeden önce avludaki karı kremem gerekmişti, bu yüzdendi herhâlde.

“Hiç gereği yok George. Akli bir karış havada zaten,” demişti Emma. Orada durmuş, bana bakıyordu, kollarını göğsünde kavuşturmuştu.

Cevap vermemiştim, kar küremeye devam etmiştim. Kar akordeon gibi toplanmıştı, hafif ve tazeydi. Sırtım terlememişti bile.

Bana bakmaya devam etmişti. “Gören de Bush geliyor zanneder.”

“Karın kürenmesi gerekiyor. Sen yapmıyorsun ki.”

Başımı kardan kaldırmıştım. Gözlerimin önünde beyaz lekeler uçuşmuştu. O ise yamuk tebessümüyle sırtıyordu. Dayanamayıp ben de sırtmıştım. Birbirimizi okuldan beri tanıyorduk, birbirimize bu şekilde gülümsemediğimiz tek bir günümüz bile olmamıştır.

Ama haklıydı. Kar küreme işini abartmıştım. Kar yerde kalmayacaktı, zaten birkaç gündür hava sıcak ve güneşliydi, her yerden sular akıyordu. Bu kar yağışı kışın son çırpınışıydı, birkaç gün sonra eriyip gidecekti. Bugün tuvaleti yıkama işini de abartmıştım. Tuvaletin arkasını da yıkamıştım doğrusunu söylemek gerekirse. Her zamanki huyum değildi. Ama Tom nihayet eve döndüğünde her şeyin düzgün olmasını istiyordum. Karın yeni kürendiği avluyu, temiz tuvaleti görmesini istiyordum; güneşin kavurduğu güney duvarının boyasının dökmek üzere olduğunu ve güz rüzgârlarının yerinden çıkardığı çatı oluklarını fark etmemesini istiyordum.

Bizi bırakıp gittiğinde yanık tenli ve güçlüydü, hevesliydi, bana uzun uzun sarılmıştı, sarılmışken pazılarının gücünü hissetmiştim. Başkaları, çocuklarını her gördüklerinde biraz daha büyüdüklerinden; insanın, evladını bir müddet sonra yeniden görünce nasıl irkildiğinden bahseder. Ama Tom’da durum farklı oldu. Küçülmüştü sanki. Burnu kırmızı, yanakları beyaz, omuzları dardı. Titrediği için omuzlarını kaldırdığından iyice büzülmüştü. Çiftliğe doğru yol alırken titremesi biraz geçti ama yanımdaki koltukta hâlâ gariban gariban oturuyordu.

“Yemekler nasıl?” diye sordum.

“Yemekler mi? Okulda mı?”

“Yok, Mars’ta.”

“Ne?”

“Okulda tabii ki. Okuldan başka bir yerlerde miydin son zamanlarda?”

Yine omuzlarının içine gömüldü.

“Yani... biraz süzölmüş gibisin,” dedim.

“Süzölmüş mü? Baba, senin bu lafın anlamından haberin var mı bir kere?”

“Bildığım kadarıyla okulunun parasını ben ödüyorum, o yüzden böyle cevap vermen gerekmiyor.”

Sessizlik oldu.

Uzun bir süre.

“Neyse, mesele değil,” dedim.

“O zaman harcadığın paraya değiyorum.”

Gülümsemeye çalıştım ama gözümün ucuyla onun gülmediğini gördüm. Neden gülmüyordu? Şakaya katılabilirdi, ağır sözleri bir kenara itebilirdi ve belki de yolculuğun geri kalanında keyifli bir sohbet edebilirdik.

“Yemeğin parası ödendiğine göre belki biraz daha yemeğe gayret edebilirsin,” diye bir teşebbüste bulundum.

“Evet,” dedi yalnızca.

İçten içe kızmaya başladım. Sadece gülümsemesini istemiştim ama o en suratsız hâliyle orada öylece oturuyordu. Bir şey söylemeyecektim. Dilimi tutacaktım.

Ama tutamadım işte. “Alıp başını gitmek için bekleyemedin, değil mi?”

Şimdi de kızmış mıydı? Yine kapışacak mıydık?

Hayır. Sadece içini çekti. “Baba...”

“Evet evet. Sadece şaka yapıyordum. Yine.”

Lafımın gerisini yuttum. Şimdi konuşmaya devam edersem sonradan pişman olacağım birtakım şeyler söyleyeceğimi biliyordum. Böyle başlamamalıydı, tam da geri geldiğinde.

“Yani aslında,” dedim sesimi yumuşatmaya çalışarak, “buradan ayrıldığında şimdi olduğundan daha mutlu gibiydin.”

“Şimdi de mutluyum. Tamam mı?”

Mesele kapanmıştı. Mutluydu. Çok mutlu. Mutluluktan uçuyordu. Bizimle tekrar görüşmeye, çiftliği görmeye can atıyordu. Haftalardır aklında başka şey yoktu. Besbelli.

Gıcıklanmamış olsa da boğazımı temizledim. Tom orada öylece, elleri kucağında, sakince oturuyordu. Yutkundum, boğazıma bir şey oturmuştu. Ne umuyordum ki? Birkaç ay birbirimizden ayrı kaldık diye ahbab olacak değildik ya.

Emma, Tom’a uzun uzun sarıldı. Bazı şeyler eskiden olduğu gibiydi, belli ki annesinin ilgisi, benimkinin aksine Tom’u hiç de bunaltmıyordu.

Yeni kürenmiş avlu gözüne çarpmadı. Emma *bu* konuda haklıymış. Duvarın dökülen boyası da umurunda değildi, bu iyiydi...

Hayır. Aslında ikisini de görmesini isterdim. Nihayet eve döndüğüne göre bir işin ucundan tutabilirdi. Sorumluluk alabilirdi.

Emma yeşil tabaklarda bolca rulo köfte ve mısır servisi yaptı, sarı mısır ışıltılı parlıyordu, kremalı sosun buharı üzerindeydi. Yemeğin kusuru yoktu ancak Tom tabağındakinin yarısını bitirdi, ete dokunmadı bile. İştahı yoktu anlaşılır. Buna bir çare bulmalıydık.

Emma sorular sordu, her şeyi didikledi. Okulu sordu. Öğretmenleri. Dersleri. Arkadaşları. Kızları. Son sorduğuna pek cevap alamadı. Ama aralarındaki sohbet gayet güzel, gayet normal akıyordu; her ne kadar soruların hepsine yanıt alamasa da. Hep böyleydiler, lafları bit-

mezdi hiç. Gevezelik ederlerdi. Çok basitmiş gibi, hep yakındılar. Ama tabii ki Emma *annesiydi*.

Emma durumun tadını çıkarıyordu, yanakları mutfakta iş gördüğünden kızarmıştı, gözünü Tom'dan ayırmıyordu, ona dokunmadan duramıyordu, ayların hasreti ellerine vurmuştu.

Ben çoğunlukla sessizdim, onlar tebessüm ettiğinde ben de tebessüm ediyor, güldüklerinde gülüyordum. Arabadaki tatsız muhabbetten sonra şansımı denemesem iyi olurdu. Şu baba oğul muhabbetine girecek iyi bir fırsat bulmalıydım. Bulurdum ama. Burada bir hafta kalacaktı.

Yemeğin tadını çıkardım, tabağı silip süpürdüm; burada yemeğe hakkını veren en azından bir kişi vardı. Sosun dibini ekmekle sıyırdım, çatal kaşığımyı tabağa bırakıp sofradan kalktım.

Ama Tom da kalkmak istedi. Tabağındakileri bitirmemiş olmasına rağmen.

“Çok güzeldi,” dedi.

“Annenin yaptığı yemeği bitirmelisin,” dedim. Sesimin sakın çıkmasına çabaladım ama belli ki biraz keskin çıkmıştı.

“Yedi zaten,” dedi Emma.

“O yemeği yapmak için saatlerce uğraştı.”

Bu kesinlikle abartılı oldu. Tom yeniden yerine oturdu, çatalı eline aldı.

“Alt tarafı rulo köfte George,” dedi Emma. “*O kadar* da vaktimi almadı.”

İtiraz edecektim. Çok çalışmıştı, buna hiç şüphe yoktu, Tom eve gelecek diye çok heveslenmişti. Ve oğlunun bunu bilmesini hak ediyordu.

“Otobüste sandviç yedim,” dedi Tom tabağına konuşarak.

“Annenin yemeklerini yemeden karnını mı doyurdun? Başka yerde rulo köfteden iyisini yedin mi hiç?”

“Haklısın baba. Sadece, şu...”

Sustu.

Emma'nın yüzüne bakmaktan kaçınıyordum, gerilmiş dudakları ve kesmemi söyleyen gözleriyle bana baktığını biliyordum.

“Sadece ne?”

Tom tabağındaki yemeğiyle oynadı biraz. “Et yemeyi bıraktım.”

“Ha!”

“Tamam, tamam,” dedi Emma aceleyle ve masayı toplamaya başladı.

Oturduğum yerde kaldım. Şimdi belli olmuştu.

“Bir deri bir kemik kalmana şaşmamak gerek.”

“Herkes vejetaryen olsaydı dünyanın nüfusuna yetecek kadar yiyecek olurdu,” dedi Tom.

“Herkes vejetaryen olsaymışmış,” diye tekrar ettim ve su bardağımın kenarından ona baktım. “İnsanlar *hep* et yediler.”

Emma yemek tabaklarıyla servis tabaklarını üst üste koyarak yüksek bir kule yapmıştı, tehlikeli şekilde sallanıyordu.

“Lütfen,” dedi. “Eminim Tom bunu etraflıca düşünmüştür.”

“Hiç sanmıyorum.”

“Tek vejetaryen ben değilim,” dedi Tom.

“Biz burada, çiftlikte et yiyoruz,” dedim ve öyle bir hızla yerimden kalktım ki sandalye yere düştü.

“Tamam, tamam,” dedi Emma yine ve hızlı hızlı ortalığı topladı. Bana bir bakış fırlattı. Bu seferki sadece sus demiyordu. *Kapa çeneni*, diyordu.

“Ayrıca, sonuçta *domuz* üretimi falan da yapmıyorsun zaten,” dedi Tom.

“Ne ilgisi var bunun?”

“Et yemişim, yememişim, senin için ne fark eder? Bal yediğim sürece?”

Kıs kıs güldü. Tatlılıkla mı? Hayır. Azıcık küstahça.

“Üniversiteye gidince böyle olacağımı bilseydim seni asla yollamazdım.” Konuştukça sözcükler irileşti ama yine de onları ağızımda tutamadım.

“Çocuk tabii ki okula gidecek,” dedi Emma.

Tabii ki. Donun ilk gecesi kadar aşıkâr. Herkes okula gitmek zorunda.

“İhtiyacım olan tüm eğitimi *orada* aldım ben,” dedim, elimi belirsiz yönde sallayarak. Aslında kovanların durduğu doğudaki çayırı işaret edecektim ama elimi batıya doğru salladığımı çok geç fark ettim.

Tom cevap bile vermeye tenezzül etmedi. “Yemek için teşekkürler.” Tabagını çabucak kaldırdı, Emma’ya döndü. “Gerisini ben hallederim anne. Sen git otur.”

Emma ona gülümsedi. Kimse bana bir şey demedi.

İkisi de ben yokmuşum gibi davranıyordu artık. Emma oturma odasına geçip eline gazetesini aldığında da, Tom önlük takıp –gerçekten taktı– tencereleri ovmaya başladığında da.

Dilim damağım kurumuştı. Bir yudum su içtim ama faydası olmadı.

Etrafımda dönüp duruyorlardı. Odadaki fildim ben. Yok, yok... Fil değil, mamuttum. Nesli tükenmiş bir türdüm.*

* “Odadaki fili görmezden gelmek” İngilizcede “göz önünde duran bariz gerçekleri yok saymak” anlamına gelen bir deyimdir. [E.N.]

Tao

“Bende üç, sende iki piriñ tanesi olduğunda toplam kaç piriñ tane-miz var?”

Tabağımdaki iki piriñ tanesini aldım, Wei-Wen’in boş tabağına koydum.

Çocukların yüzleri hâlâ gözümün önündeydi: yüzü güneşe dönük uzun kız, umursamaz bir esneyişle yüzü gerilen oğlan... Çok küçükler-di. Ve Wei-Wen birdenbire büyüyüvermişti. Yakında onların yaşın-da olacaktı. Ülkenin başka bölgelerinde, seçilmiş çocuklar için birkaç okul vardı. Liderlik yapacak, sorumluluk alacak olanlar için. Dışarıda çalışmaktan kurtulacaktı onlar. Eğer Wei-Wen de yeterince akıllıysa, erkenden kendini belli ederse...

“Neden sen üç, ben iki tane alıyorum?” Wei-Wen başını eğip piriñ tanelerine baktı ve somurttu.

“Benim üç, senin iki tane piriñ tanen var. Öyle işte.” Piriñlerin tabakta yerlerini değiştirdim. “Hepsi kaç tane?”

Wei-Wen toparlak yumruğunu tabağa koydu, parmakla boya ya-pıyormuş gibi elini tabağın içinde gezdirdi. “Biraz daha keççap istiyorum.”

“Hadi ama Wei-Wen.” Kararlılıkla elini ittim, yemekten sonra ya-pış yapış olmuştu. “Ayrıca, ‘Ketçap alabilir miyim?’ denir.” İçimi çek-tim, yine piriñ tanelerini işaret ettim. “İki tane bende. Üç tane sende. O zaman sayabiliriz. Bir, iki, üç, dört, beş.”

Wei-Wen elini yüzüne sürdü, yanağında ketçap izi kaldı. Sonra şişeye uzandı. “Keççap alabilir miyim?”

Daha erken yaşta başlamalıydım. Her gün birlikte geçirebileceğimiz sadece bir saatimiz vardı ama bu saati çoğunlukla başka işlere harcamıştım; yemek yapmaya, eğlenmeye... Şimdiye kadar mesafe kaydetmiş olurdu.

“Beş pirinç tanesi,” dedim. “Beş pirinç tanesi. Değil mi?”

Şişeyi bıraktı, kendini sandalyede geriye savurdu; o kadar hızlı savurdu ki sandalyenin ayakları yere çarptı. Çoğunlukla böyleydi, ani, kocaman hareketler. Güçlü kuvvetliydi, doğduğundan beri böyleydi. Memnundu da. Geç yürümüştü, gerekli sakinlik yoktu onda, yerde oturup onunla konuşan herkese gülümsemekten mutluymuştu. Ve bir sürü insan onunla konuşmaya meraklıydı, çünkü Wei-Wen hemen sırttan bir bebektir.

Yapay tatlandırıcılı ketçap şişesini aldım, tabağına döktüm. Belki şimdi çalışmaya gönlü olurdu. “İşte. Buyur bakalım.”

“Evet. Keççap!”

Kâseden iki pirinç tanesi daha alıp masaya koydum. “Bak şimdi. Buraya iki tane daha koyduk. Kaç tane oldu o zaman?”

Ama Wei-Wen yemekle meşguldü. Ağzının etrafı tamamen ketçap olmuştu.

“Wei-Wen, kaç tane oldu?”

Yine tabağını sildi süpürdü, tabağına biraz baktı ve sonra havaya kaldırdı. Tabak eski bir uçakmışçasına Wei-Wen motor sesleri çıkarmaya başladı. Eski araçlara bayılıyordu. Helikopterlere, arabalara, otobüslere kafayı takmıştı, saatlerce yerde yuvarlanıp yollar, havalimanları, taşıt araçları için meydanlar hazırlardı.

“Lütfen ama Wei-Wen.” Tabağı hızla çekip erişemeyeceği bir yere koydum, sonra da soğuk, kurumuş pirinç tanelerini parmağımla göstermeye devam ettim. “Bak şimdi. Beş artı iki. Kaç tane oluyor?”

Sesim hafiften titriyordu. Bunu bir tebessümle kapattım, Wei-Wen farkında değildi, çünkü tabağı almaya çalışıyordu.

“Alacağım! Uçağı alacağım! Benim o!”

Kuan oturma odasında boğazını temizledi. Ayakları sehpanın üzerinde, elinde bir kupa çayla oturmuş, kupasının üzerinden bana bakıyor, rahatlığını gözüme sokuyordu.

Wei-Wen bir tek şunu anlasaydı, her gün minik adımlar atabilseydik vazgeçecektim, o zaman oynayabilirdi.

“İstiyorum!”

Tombik eliyle uzanabildiği kadar uzandı.

“Canım, o orada durmalı!” diye sesimi yükselttim. “Şimdi sayıyoruz, değil mi?”

Kuan belli belirsiz içini çekti, ayağı kalkıp bize doğru geldi.

Elini omzuma koydu. “Saat sekiz oldu.”

Elinden sıyrıldım.

“On beş dakika daha uyanık kalsa bir şey olmaz,” dedim ve kafamı kaldırıp ona baktım.

“Tao...”

“On beş dakika daha dayanır.” Ona bakmaya devam ettim.

Şaşırdı. “Ama neden?”

Kafamı çevirdim, açıklama yapmaya, çocukları anlatmaya hâlim yoktu. Ne diyeceğini biliyordum. *Çocuklar işte. Küçücükler. Geçen sene de sekiz yaşındakiler gelmişti. Bu iş böyle. Yıllardır böyle. Ve devam edecek olsaydı, kendisine ait olmayan büyük laflar edecekti Kuan: Burada yaşadığımızı sevimmeliyiz. Daha kötü olabilirdi. Pekin’de oturuyor olabilirdik. Ya da Avrupa’da. Elimizden gelenin en iyisini yapmalıyız. Burada ve şimdi olmalıyız. Her saniyeyi en iyi şekilde değerlendirmeliyiz.* Laf ebeliği. Kendi konuşmaları değildi bunlar, sanki bir yerlerde okumuştı, ama üstüne basarak da söylüyordu, bu sözlere gerçekten inanıyordu.

Kuan, Wei-Wen'in kirpi gibi saçlarını okşadı. "Onunla oynamak istiyorum," dedi alçak ve yumuşak bir sesle.

Wei-Wen, artık ona küçük gelen bebek sandalyesinde kıpırdandı ama sandalyede bağlıydı, evdeki dersimden kaçamazdı. Tabağa uzandı. "Onu istiyorum! Benim o!"

Kuan bana bakmıyordu. Sadece, kontrollü bir tonda, "Onu almazsın ama diş fırçası da uçak olabilir, biliyor musun?" dedi birden. Sonra Wei-Wen'i yerinden kaldırıp banyoya gitti.

"Kuan... ama..."

Kuan, giderken Wei-Wen'i bir sağ koluyla, bir sol koluyla kolayca kaldırarak taşıdı, beni duymuyormuş gibi davranıyor, Wei-Wen'le konuşmaya devam ediyordu. Oğlanı tüy gibi hafifmişçesine taşıyordu, bense onun bedeninin şimdiden ağırlaşmaya başladığını düşünüyordum.

Oturduğum yerde kaldım, bir şey demek, itiraz etmek istiyordum ama kelimeler ağzımdan çıkmadı. Wei-Wen yorulmuştu. Saat geç olmuştu. Çok yorulmadan, uyumayı reddetmeden önce yatırılmalıydı. Yoksa ardı arkası gelmezdi, biliyordum. İş bizim yatma saatimizden sonrasına kadar uzatabilirdi. Önce dalga geçmeler, yatak odasının kapısını açıp kapamalar, sürekli bizim odaya gelmeler, avaz avaz kahkaha atmalar, *beni yakalayamazsınız ki*'ler... Sonra da hayal kırıklığı, öfke, bağırsık çağrışı, deli gibi karşı koymalar. Wei-Wen böyleydi. Üç yaşındakiler böyleydi.

Aslında... *ben* böyle davrandığımı hatırlamıyordum. Üç yaşındayken okumayı öğrenmiştim. Harfleri kendi kendime kapmıştım, akıcı şekilde tek başıma masal okuduğumu gören öğretmen şaşırılmıştı, asla başka çocuklara okumuyordum, onlardan uzak duruyordum. Anne babam bir kenarda şaşkınlıkla olaya seyirci kalmıştı; masal okumama, çocuklar için basit hikâyeler okumama izin vermişlerdi. Ama beni başka metinlerle zorlamaya hiç cesaret edemediler. Ancak

okulda durumun farkına vardılar. Öğretmenler diğerleri dışarı çıktıklarında bana kitaplarla baş başa kalma olanağı sağladılar, ellerindeki bölük pörçük eğitim programlarından, metinlerden ve filmlerden ne buldularsa bana sundular. Bunların pek çoğu Çöküş döneminden, demokrasilerin düşmesinden önceki dönemden, bunu takip eden dünya savaşı öncesinden, yiyeceklerin sadece seçilmiş bir azınlığın temin edebileceği bir ürüne dönüştüğü zamandan kalmaydı. O zamanlar bilgi üretimi o kadar büyüktü ki hiç kimse gözetim sağlayamıyordu. Sözcükler Samanyolu kadar uzayıp gidebiliyordu. Resimlerin, haritaların, illüstrasyonların kapladığı alanlar güneşin yüzeyi kadar büyüktü. Milyonlarca insanın hayatına denk düşen zaman, filmlerde sabitlenmişti. Teknoloji her şeyi ulaşılabilir kılmıştı. O zamanın sloganı, *ulaşılabilirlikti*. İnsanlar, giderek daha da gelişen iletişim araçlarıyla bu bilginin tamamına her an, her dakika bağlanabiliyordu.

Ancak Çöküş, dijital ağları da etkiledi. Üç yıl içerisinde hepsi tamamen yok oldu. İnsanların elinde kalan tek şey kitaplar, yarım yamalak çalışan DVD'ler, yıpranmış dijital kayıtlar, eski teknolojiyle çalışan çizik CD'ler ve nuh nebiden kalma, neredeyse darmadağın sabit telefonlardı.

Yıpranmış eski kitapları ve takıla takıla ilerleyen filmleri bir çırpıda bitirmiştim. Okumuş ve hiçbir şeyi unutmamıştım; sanki kitaplarla filmler hafızama silinmez bir damga vurmuştu.

Bilgili olmaktan utanıyordum, çünkü bu beni farklı kılıyordu. Birçok öğretmen üstün zekâlı olduğumu, yeteneklerim olduğunu annemle babama söyledi ama onlar bu konuşmalara utangaç şekilde gülümseyerek karşılık verdi; normal şeyleri istiyorlardı, arkadaşlarım var mı, iyi koşuyor muyum, iyi tırmanıyor muyum, el işlerinde iyi miyim... Başarılı olmadığım ne varsa yani. Ancak öğrenmeye duyduğum açlık karşısında utancım yavaş yavaş kayboldu. Lisan konusuna ağırlık verdim, her bir nesneyi ve duyguyu karşılayan tek bir sözcük ya da tanım olmadığını öğrendim; pek çok sözcük ve tanım vardı. Ve tarihimizi öğ-

rendim. Tozlaşmayı sağlayan böceklerin topluca ölmesi, sıcaklık artışı, nükleer santral kazaları ve birkaç yıl gibi kısa sürede her şeylerini kaybeden, koşullara uyum göstermeyi beceremeyip kendilerini derin bir fakirlik içerisinde bulan, nüfusları azıcık kalan, yiyecek üretimleri sadece buğday ve mısırdan ibaret olan eski süper güçler Amerika ile Avrupa hakkında bilgiler edindim. Ancak burada, Çin’de ayakta kalmayı başarmıştık. Komite, yani Parti’nin en yüksek organı, ülkemizin etkin yönetimiyle, işi sıkı tutarak –ve halkın anlamadığı, buna rağmen sorgulama olanağının da olmadığı– bir dizi kararla, Çöküş’ü atlatmamıza öncülük etmişti. Tüm bunları öğrenmiştim. Öğrenmeye de devam etmek istiyordum. Daha fazlasını, bilgiyle donanmayı istiyordum ama öğrendiklerim üzerine derinlemesine düşünmeden.

Kör Arıcı adlı kitabın yırtık pırtık bir baskısına rastlayana kadar da durmadım. İngilizceden çevirisi ağır ve beceriksizceydi ama bu kitap beni yine de çekmişti. İlk baskısı 2037’deydi, Çöküş’ten ve tozlaşmayı sağlayan böceklerin dünya yüzünden silinmesinden birkaç yıl önce. Kitabı öğretmenime götürmüştüm, kovanların fotoğraflarını ve arıların detaylı çizimlerini göstermiştim. En çok arılarla ilgiliydim: kraliçe, kovan hücrelerinde kurtçuk hâlindeki yavrular, onları çevreleyen altın sarısı bal...

Öğretmen kitabı daha önce hiç görmemişti ama benim gibi o da kitaba bayılmıştı. Yazıların fazla olduğu bölümleri yüksek sesle okumak için durdu. Bilgi konusunu okudu. İçgüdülerine karşı olsa da harekete geçme konusunu okudu; çünkü insan daha iyisini biliyor, çünkü doğada yaşayabilmek, doğayla *birlikte* yaşayabilmek için içimizdeki doğadan kendimizi koparmamız gerekiyordu. Eğitimin değeri konusunu okudu, çünkü bu eğitim aslında kendi içindeki doğayla ters düşmek hakkındaydı.

Sekiz yaşındaydım, çok az şey anlıyordum ama öğretmenin, kitabın onu etkilemiş olmasından dolayı hissettiği hürmeti de anlıyordum. Eğitim meselesini de. Bilgi olmadan bizler birer hayvandık.

Bundan sonra hedefe daha çok kilitlendim. Sadece öğrenmek olsun diye değil, anlamak için öğrenecektim. Kısa sürede sınıftaki diğer öğrencilerin önüne geçtim, Parti'deki en küçük Genç Öncü oldum ve Fular'ı takmaya hak kazandım. Banal bir gurur söz konusuydu. Kırmızı bez parçası boynuma takıldığında anne babam bile gülümsedi. Ancak bilgi beni âdeta zenginleştirdi. Diğer çocuklardan daha zengindim artık. Güzel değildim, atletik değildim, el becerim yoktu, güçlü değildim, başka alanlarda kendimi gösteremiyordum. Aynada gördüğüm, tuhaf bir kızdı. Gözleri birazcık küçük, burnu birazcık büyük. Sıradan yüzü nelere gebe olduğu hakkında bir şey söylemiyordu. Oysa artık altın değerinde bir şeylere, her günü yaşamaya değer kılan bir şeylere, kaçış yolu olabilecek şeylere sahiptim.

On yaşına geldiğimde, olanaklarımın dökümünü çıkardım. Ülkenin başka bölgelerinde okullar vardı, bir günlük mesafede; on beş yaşına geldiğimde beni alabilecek okullar. Aslında alanda çalışmaya başlayacaktım. Okul müdürü nasıl başvurabileceğim konusunda bana yardım etti. Kabul edilme şansımın çok yüksek olduğunu söyledi. Ama pahalıydı. Anne babamla konuştum fakat bir yere varamadık, endişelendiler, anlamadıkları hatta sevmedikleri yabancı bir yaratılmışım gibi bana baktılar. Okul müdürü de onlarla konuşmaya çalıştı, ne dediğini hiç öğrenemedim ama bu, annemle babamın daha fazla inat etmelerinden başka işe yaramadı. Paraları olmadığı gibi tasarruf da etmek istemiyorlardı.

Kendimi kendim düşünmeliydim, öyle diyorlardı, sakinleşmeliydim, “saçma sapan rüyalar görmeye” son vermeliydim.

Ama başaramadım. Çünkü ben böyleydim ve hep böyle olacaktım...

Wei-Wen'in kahkahasıyla irkildim. Yüksek sesle şen şakrak kahkahalar atıyordu, banyonun akustiği sesi iyice büyütüyordu. “Hayır baba! Hayır!”

Kuan onu gıdıklayıp karnını üfleyerek öptüğünde gülüyordu.

Kalktım, tabakları lavaboya koydum. Banyonun kapısına yürüdüm, orada durup dinledim. Wei-Wen'in kahkahası tam da kaydedilecek türden bir kahkahaydı; bir gün büyüdüğünde ve sesi kalınlaştığında dinletmek için kaydetmeliydim.

Yine de kahkahası beni gülümsetmedi.

Kapı koluna elimi koydum, kapıyı iterek açtım. Wei-Wen yerde yatıyordu, Kuan ise onun pantolonun bir paçasını hızla çekiştiriyordu. Wei-Wen'in üzerinden çıkmak istemeyen pantolonla kavgaya ediyormuş gibi yapıyordu.

"Biraz acele eder misin?" dedim Kuan'a.

"Acele mi edeyim? Bu kavgacı pantolonla acele etmek mümkün değil!" dedi Kuan ve Wei-Wen yine güldü.

"Onu iyice azdırıyorsun."

"Bak şimdi pantolon, dalga geçmeyi kes artık!"

Wei-Wen daha çok güldü.

"İyice zıvanadan çıkıyor," dedim. "Yatırmak imkânsız olacak."

Kuan cevap vermedi, öte yana baktı ama talimatı almıştı. Dışarı çıktım, kapıyı arkamdan kapadım. Mutfakta bulaşıkları alelacele yıkadım.

Sonra da kâğıt kalem çıkardım.

On beş dakikacık daha. Bir şey olmazdı.

William

Genellikle orada, yatağımın yanında otururdu; başı kitaba eğilmiş, ya-vaşça sayfaları çevirir, kendini kaptırmış hâlde okurdu. Benim sessiz ahbablığımdan başka meşgaleleri olması gereken on dört yaşındaki kızım Charlotte. Sık sık geliyordu ve onun varlığıyla, aralıksız okumalarıyla gündüzü geceden ayırabiliyordum.

Thilda bugün uğramamıştı, giderek daha az yanıma geliyordu, aile doktorunu bile getirmiyordu artık. Belki de para gerçekten suyunu çekmişti.

Thilda bana Rahm'dan hiç söz etmedi. Ondan söz etmiş olsaydı en derin uykuda bile olsam bilirdim. Onun adı beni öbür tarafta bile uyandırmaya yeterdi. Thilda muhtemelen parçaları bir araya getirememiş, son görüştüğümüzdeki konuşmanın, onun kahkahasının beni buralara getirdiğini, bu odaya, bu yatağa düşürdüğünü asla anlamamıştı.

Beni çağırın Rahm'dı. Benimle neden görüşmek istediğini bilmiyordum. Onu ziyaret etmeyeli yıllar olmuştu, ara sıra şehirde karşılaşınca zorunlu olarak kibarca bir iki laf etmişliğimiz vardı sadece, lafı da yarıda bitirip giden hep o olurdu.

Ziyarete gittiğimde sonbahar iyice kendini hissettiriyordu. Rüzgâr henüz koparıp çürümek üzere yerlere savurmamışken yapraklar renk cümbüşü içerisindeydi: sapsarı, sıcak kahverengi, bordo... Doğa meyvelerle dolup taşıyordu, elmaları taşımakta zorlanan ağaçlar, sulu

erikler, şeker gibi tatlı sulu armutlar ve toprak. Henüz hasat kaldırılmamıştı, çıtır çıtır havuçlar, kabaklar, soğanlar, tarlalar boyunca şifalı otlar her yerdedi, her şey toplanmaya, yenmeye hazırды. İnsan bu cennet bahçesinde tasasız yaşayıp gidebilirdi. Her tarafını yeşil sarmaşık kaplamış bir korudan hafif adımlarla geçip Rahm'ın evine doğru yürüyordum. Onu tekrar göreceğim için, doğru dürüst sohbet etmeye vakit bulacağımız için seviniyordum, tıpkı çok eskiden olduğu gibi, ben bir sürü çocuğun babası olmadan, tohum ticareti tüm zamanımı almadan önce olduğu gibi.

Beni kapıda karşıladı. Hâlâ kısa saçlı, zayıf, sıırım gibi, güçlü kuvvetliydi. Kısacık bir tebessüm etti, asla uzun uzun tebessüm etmezdi ama yine de insanın içini ısıtıyordu, sonra beni bitkiler ve kavanozlarla dolu çalışma odasına götürdü, şöyle bir göz attığımda kavanozların çoğunda amfibiyeler, anladığım kadarıyla iribaş dönemden itibaren yetiştirilmiş yetişkin kurbağalar gördüm. Tüm ilgisi doğabilimlerine ve bu alana yönelmişti. On sekiz yıl önce, sınavı verdikten sonra ona geldiğimde ben de böcekler üzerine, özellikle de tekil böceklerin tümünün neredeyse *bir* organizma, süper bir organizma gibi çalıştığını gösteren araştırma üzerine eğilmeyi umuyordum. Tutkum buydu; bal arıları, yaban arıları, eşekarıları, termitler. Ve karıncalar. Ama bunların sırasının daha sonra geleceğini söylemişti. Ben de kısa süre sonra, çalışma odasını dolduran bu “arada kalmış” yaratıklarla harıl harıl ilgilenmeye başladım. Bunlar ne böcek, ne balık ne de memeli hayvandı. Ben onun araştırma asistanıydım yalnızca, o yüzden karşı çıkamıyordum, onunla çalışmak bir onurdu, bunu biliyordum, taleplerde bulunmak yerine ona karşı duyduğum hürmeti göstermekle meşguldüm. Zamanla onun meraklarını benimsemeye gayret gösterdim, vakti geldiğinde, ben hazır olduğumda kendi projelerime vakit ayırmama izin verecek diye umdum. Fakat o gün asla gelmedi, kendi araştırmalarını boş zamanlarımda yapmam, temel şeylerle başlayıp yavaş yavaş ilerleyerek

çalışmam gerektiği kısa sürede kafamda netleşti. Ama buna da asla zaman kalmadı, ne Thilda'dan önce ne de sonra.

Evin hizmetkârı kurabiyeyle çay ikram etti. Çayları parmaklarımızın arasında kaybolan narin, incecik kupalardan içtik; bu çay takımını, kasabaya yerleşmeden önce Uzakdoğu'ya yaptığı pek çok geziden birinde bizzat kendisi almıştı.

Çayımızı yudumlarken işinden söz etti. Üzerinde çalıştığı araştırmadan, en son verdiği bilimsel konferanslardan, bir sonraki makalesinden... Başımı sallayarak dinliyordum, sorular sordum, usturuplu cümleler kurmaya dikkat ettim ve yeniden dinledim. Gözümü ondan ayırmadım, onun da bakışlarına karşılık vermesini istiyordum ama bana çok az baktı, gözlerini odada, eşyalarda gezdirdi, sanki konuştuğu onlarmış gibi.

Sonra sessizlik oldu; sararmış yaprakları koparan rüzgârın sesinden başka şey duyulmuyordu. Çaydan bir yudum aldım, aldığım yudumun sesi sessiz odada büyüdü. Yanaklarıma sıcak bastı, kupayı çabucak elimden bıraktım. Ama bunu da fark etmemişti, dikkatini bana vermeden sessizce oturuyordu.

“Bugün benim doğum günüm,” dedi sonunda.

“Özür dilerim, bilmiyordum... Ama yürekten kutlarım!”

“Kaç yaşına bastığımı biliyor musunuz?” Gözlerini bana çevirdi.

Tereddüt ettim. Kaç yaşında olabilirdi? Çok yaşlı. Elliden fazlaydı en azından. Belki altmışa yakın? Yerimde kıpırdandım, birden odanın ne kadar sıcak olduğunu fark ettim, boğazımı temizledim. Ne cevap verecektim?

Bir şey demeyince bakışlarını yere çevirdi. “Önemli değil.”

Hayal kırıklığına mı uğramıştı? Onu hayal kırıklığına mı uğratmıştım? Yine mi?

Yüzünden hiçbir şey belli değildi. Çay kupasını masaya koydu ve içine dalmak üzere olduğumuz konuşmanın sıradanlıkla hiç alakası

olmamasına rağmen sıradan bir kurabiye aldı, sonra da kurabiyeyi tabağa bıraktı.

Kurabiyeyi yemedi, orada öylece kaldı. Oda insanı rahatsız edecek kadar sessizdi. Bir şeyler söylemeliydim, şimdi sıra bendeydi.

“Kutlayacak mısınız?” diye sordum ve sorduğuma ânında pişman oldum. Ne aptalca bir soruydu! Karşımdaki sanki çocuktu!

Cevap vermeye tenezzül etmedi. Tabak elinde oturuyordu ama yemiyordu, sadece o küçük, kuru kurabiyeye bakıyordu. Parmaklarını oynattı, kurabiye tabağın kenarına kaydı ancak tabağı hemen düzeltti, kurabiyeyi son saniyede kurtardı, tabağı masaya bıraktı.

“Umut veren bir öğrenciydiniz,” dedi birdenbire.

Nefes aldı, bir şeyler daha söyleyecekmiş gibiydi ama ağzından tek sözcük çıkmadı.

Boğazımı temizledim. “Evet?”

Pozisyonunu değiştirdi. “Bana geldiğinizde sizin için büyük ümitlerim vardı.” Ellerini bedeninin iki yanında sarkıtmıştı, öylece oturuyordu, sırtı dimdikti. “Sizin müthiş hevesiniz ve parıltınız beni ikna etmişti. Yoksa bir asistan tutmayı hiç düşünmemiştim.”

“Teşekkür ederim profesör. Bunlar çok onurlandırıcı sözler.”

Sırtını dikleştirdi, o kadar dik oturuyordu ki sanki karşımda bir öğrenciydi. Bana kaçamak bir bakış fırlattı. “Ama bir şeyler oldu... size.”

Göğsüm sıkıştı. Bir soru. Bu bir soruydu. Ama ne cevap verecektim?

“Swammerdam sunumunu yaptıktan hemen sonra. Değil mi?”

Bana yine kaçamak bir bakış fırlattı, normalde son derece sabit olan bakışında bir bocalama gördüm.

“Swammerdam mı? Ama bu yıllar önceydi,” dedim aceleyle.

“Evet, öyle. Uzun yıllar önce... Ve siz, onunla orada karşılaştınız.”

“Yani... karımla mı?”

Sessizliği sorumu cevapladı. Evet, Thilda’yla orada karşılaşmıştım, sunumdan sonra. Ya da... koşullar beni ona yönlendirdi diyebiliriz.

Koşullar... Hayır, *Rahm* beni ona yönlendirmişti. Onun kahkahası ve küçümsemeleri başka yönlere bakmamı, sonunda da Thilda'yı görmemi sağlamıştı.

Bu konuda bir şeyler söylemek istedim ama söyleyecek söz bulamadım. Ben sessizce oturmaya devam ederken o öne doğru eğildi, hafiften boğazını temizledi. "Ve şimdi de..."

"Şimdi de ne?"

"Neden dünyaya çocuk getirdiniz?"

Son söylediğini daha yüksek sesle söylemişti, neredeyse çatlak bir sesle. Gözlerini bana dikmişti, hiç kırpmadan, içinden buz gibi bir hava yükselmişti.

"Neden mi?" Hemen başka tarafa baktım, bakışına, gözlerindeki haşinliğe karşılık veremiyordum. "Ama... insanlar böyle yapıyor..."

Kollarını, aynı zamanda hem çekingen hem de talepkâr biçimde dizlerine koydu. "İnsanlar böyle mi yapıyor? Evet, belki insanlar böyle yapabilir. Ama neden *siz*? Onlara ne veriyorsunuz ki?"

"Onlara ne mi veriyorum? Yiyecek, giyecek..."

Sesi aniden yükseldi. "Şu allahın cezası tohum ticaretinizden başlamayın yine!"

Tekrar hızlıca arkasına yaslandı, benimle arasına mesafe koymak istercesine kucağındaki ellerini ovuşturdu.

"Hayır..." İçimdeki on yaşındaki aciz çocukla mücadele ettim, sakin kalmaya çalıştım ama titrediğimi biliyordum. Nihayet bir şeyler daha söyleyebildiğimde sesim tiz ve bastırılmış çıkıyordu. "Ben de çok isterdim. Ama durum, sadece... Sizin de kesinlikle anlayabileceğiniz gibi... Yani zaman yetmiyor."

"Ne demek istiyorsunuz? Bu kabul edilir bir şey mi?" Ayağa kalktı. "Sizin vakit yetiştirememeniz kabul edilir bir şey mi?" Önümde dikiliyordu, bir adım daha yaklaştı, büyüdü, kocaman ve karanlık oldu. "Tek bir araştırma makalesi bile yazmamış olmanız, kabul edilir bir

şey mi? Raflarınızın okunmamış kitaplarla dolu olması kabul edilir bir şey mi? Sizin için bu kadar zaman harcamış olmama rağmen hayatta hâlâ sıradan bir yabandomuzu kadar bile başarı gösterememeniz kabul edilir şey mi? Bir yabandomuzu kadar!”

Son sözcük havada öylece asılı kaldı.

Yabandomuzu. Onun gözünde ben buydum. Yabandomuzu.

İçimde zayıf bir itiraz yükseldi. Aslında benim için pek de zaman harcamamış değil miydi? Asıl *ben* onun projelerinde yardımcı değil miydim? Ama belki de bunu istiyordu, araştırmasını miras almamı, çalışmalarını canlı tutmamı... *Onu* canlı tutmamı. Fakat sözlerimi yuttum.

“Duymak istediğiniz bu, değil mi?” dedi. Amfibiye gibi gözleri bomboş gözlüğünün üzerinden bana bakıyordu. “Hayat böyle. Çoluk çocuk sahibi olur, içgüdüsel olarak kendi ihtiyaçlarınıza öncelik tanırsınız, doyurulması gereken gırtlaklar vardır, insan tedarikçi biri olur çıkar, zekâ doğaya yol verir. Bu sizin kabahatiniz değil. Ama hâlâ çok geç de değil.” Canım yanana kadar bana bakmaya devam etti. “Bunları duymak istiyorsunuz, değil mi? Hâlâ çok geç olmadığını? Sizin de vaktinizin geleceğini?”

Sonra birdenbire kakhaha attı. Neşesiz, sert, küçük ancak alay dolu. Kakhaha kısaydı ama içime işledi. Daha önceki kakhahanın ayınsıydı.

Sessizleşti, cevap da beklemiyordu, bir şeyler söyleyecek gücümün olmadığını biliyordu. Kapıya yürüdü, açtı. “Maalesef gitmenizi istemek zorundayım. Yapacak işlerim var.” Hoşça kal demeden beni orada bıraktı. Beni hizmetkâr uğurladı.

Sonunda tekrar kitaplarımın arasına döndüm ama hiçbirini elime almadım. Onlara bakmaya bile dayanamıyordum. Yatağa girdim, orada kaldım, aşağıda kitaplar toz tutarken öylece yattım... Bir zamanlar okuyup anlamak istediğim tüm metinler toz tutmaya başladı...

* * *

Ve bugün hâlâ oradaydılar, düzensizce, bazılarının sırtları diğerlerinden daha çok çıkıktı, rafta yamuk yumuk dişler gibi duruyorlardı. Bakışlarımı çektim, onları görmeye tahammülüm yoktu artık. Charlotte başını kaldırdı, uyanık olduğumu fark etti, kitabını elinden bıraktı.

“Susadın mı?”

Ayağa kalkıp bir bardak su getirdi, bana uzattı.

Başımı öbür tarafa çevirdim. “Hayır.” Kendi sesimdeki katılığı duydum ve alelacele bir teşekkür ettim.

“Başka bir şey ister misin? Doktor dedi ki...”

“Hiçbir şey istemiyorum.”

Yeniden yerine oturdu, bana dikkatlice baktı. Beni inceliyormuş gibiydi.

“Daha iyi görünüyorsun. Daha zinde.”

“Saçmalama.”

“Hayır, gerçekten.” Gülümsedi. “En azından cevap veriyorsun.”

Başka bir şey söylemedim; daha fazla laf, iyileşme izlenimini güçlendirmekten başka işe yaramayacaktı. Bunun yerine, bıraktım sessizlik tam tersini doğrulasın. Onu artık fark etmiyordum gibi, bakışlarımı başka yöne çevirdim.

Ama vazgeçmedi, yatağımın kenarında oturmaya devam etti, ellerini kavuşturup biraz ovuşturdu, yeniden serbest bıraktı, sonra belli ki içine dert olan şeyi söyleyiverdi.

“Tanrı seni terk mi etti baba?”

Keşke bu kadar basit olsaydı, keşke bunun Tanrı’yla alakası olsaydı. İnancını kaybetmenin tek bir ilacı vardır: Onu yeniden bulmak.

Eğitimim esnasında İncil üzerine derin araştırmalar yapıyordum. İncil hep yanımdaydı, her gece yatağımdaydı. Onunla, çalıştığım konu arasında sürekli bir bağlantı arıyordum, doğadaki küçük mucizeler ile kâğıt üzerindeki büyük laflar arasında. Özellikle havari Aziz Petrus’un

yazılarına yoğunlaşmıştım. Petrus'un Romalılara yazdığı mektupları incelerken kaç saat harcadığımı bilmiyorum bile. Bu mektuplarda onun pek çok temel düşüncesi bulunur, Petrus'un dinî öğretisini en yakından bu mektuplarda tanıyabilirsiniz. *Günahlarımızdan arındımız ve doğruluğun esirleri oldunuz.* Bu ne anlama geliyordu? Belki de, "sadece bağlı olan, gerçekten özgürdür" anlamına geliyordu? Yoksa, "doğruyu yapmak hapislik olabilir ama bize yol gösterilmiştir" anlamına mı geliyordu? Peki bunu neden başaramamıştık ki? Yaratıcıyla karşı karşıya kaldığımızda bile? Gerçi bu, insanı o kadar kendinden geçiren bir durumdu ki insan nefessiz kaldı, doğruyu yapmayı başaramadı.

Bunun cevabını asla bulamadım ve o küçük siyah kitabı da gidecek daha seyrek elime aldım. Rafta, diğerleriyle birlikte tozlandı. Ne diyebilirdim? "Benim şu sözde yatağa düşmüş hâlim, Tanrı'yla ilgisi olamayacak kadar banal ve rezil bir şey" mi diyecektim?

Hayır. Belki başka bir gün, ama şimdi değil. O yüzden Charlotte'a cevap vermekten kaçındım ve başımı hafifçe sallayıp uyuyakalmışım gibi yaptım.

Alt katta sükûnet sağlanana kadar Charlotte benimle oturdu. Çevrilen kitap sayfalarını dinledim, hızlıca okuyordu, arada pozisyonunu değiştirdiğinde hareket eden muslin kumaşın alçak sesi geliyordu. Aklı daha iyisine eriyor olmasına rağmen kitaplarına zincirliydi, benim yatağa zincirli olduğum gibi. Oysa kitabı bilgiler onun için boş işlerdi, bunları asla kullanacak değildi ya. Çünkü *kızımdı* ne de olsa, oğlum değil.

Birden okumayı kesti. Kapı açıldı. Hızlı adımlar odayı boydan boya geçti.

"Burada mı oturuyordun?" Thilda'nın sert sesi. Aynı sertlikteki bakışlarını Charlotte'a yönelmişti kesin. "Yatma vakti," diye devam etti, bu bir emirmişçesine. "Akşam yemeği bulaşıklarını da yıkamalısın.

Ve Edmund’ın başı ağrıyor, o yüzden onun için çay suyu koymanı istiyorum.”

“Tamam anne.”

Ayağa kalktığında Charlotte’un ayaklarının yere bastığını, kitabın konsolun üzerine konduğunu, kapıya doğru atılan hafif adımları duydum.

“İyi geceler baba.”

Sonra ortadan kayboldu. Onun sakinliğinin yerini Thilda’nın sert adımları aldı. Sobaya doğru gitti, gürültülü haşın hareketlerle biraz daha kömür attı. Bu işi kendi yapmıştı, çünkü hizmetçi çok uzun süre önce başka iş bulup ayrılmıştı. Sobayı yakma işi üstüne kaldığından Thilda her gün ıstırap çekiyordu, çektiklerini saklamak içinse bir gıdım bile gayret göstermiyordu, tersine her hareketine eşlik eden iç çekişler, ahlar vahlarla bunun altını çiziyordu.

Nihayet işi bittiğinde öylece ayakta durdu. Ama onun bitmek bilmez orkestrası yeniden başlamadan önce sadece bir anlığına bir sessizlik oldu. Sıcığın yanında durup gözyaşı döktüğünü anlamak için gözlerimi açmam gerekmiyordu. Bunu daha önce pek çok kez görmüştüm, bu sesi yanlış anlamam imkânsızdı. Kömürün cızırtısı feryadına eşlik ediyordu. Kıpırdandım, sesi yarıya indirmek için kulağımı yastığa dayadım ama pek başarılı olamadım.

Bir dakika geçti. İki. Üç.

Sonunda pes etti, feryadı güçlü bir burun çekişle son buldu. Bugün de bir yere varamadığını anlamıştı. Bedeninin ısıttığı sümükleri burnundan yüksek sesle, neredeyse mekanik bir sümükürme sesiyle çıkmıştı. Her zaman böyleydi, hep sümüklü, ağlasın ağlamasın. Alt katta böyle değildi ama. Orada üzgün, kuru ve soğuktu. Bununla beraber, bana sekiz çocuk doğurmuştu.

Battaniyeyi başıma çektim, sesin dışarıda kalmasını istiyordum.

“William,” dedi keskin bir şekilde. “Uyumadığını görüyorum.”

Sakin sakin nefes alıp vermeye çalıştım.

“Görebiliyorum.”

Şimdi daha yüksek sesle konuşmuştu ama yine de hareket etmek için nedenim yoktu.

“Beni dinlemek zorundasın.” Burnunu çok daha kuvvetli çekti. “Alberta’yı kovmak zorunda kaldım. Dükkân boş. Kapatmak zorundaydım.”

Ne? Kıpırdanmadan duramadım. Dükkân kapanmış mıydı? Boş? Karanlık? Çocukların geçimini sağlayan dükkân?

Hareket ettiğimi fark etmiş olmalıydı, çünkü yanıma geldi. “Bugün toptancıdan borç istemek zorunda kaldım.” Sesi hâlâ ağlamaklıydı, her an tekrar zırlamaya hazır gibi. “Zaten tüm satın almayı borçla yapıyorduk. Bana öyle bir baktı ki... Acıyarak. Ama bir şey söylemedi. Ne de olsa bir centilmen.”

Son söz mızırđanarak çıktı.

Centilmen. “Malum kişi”nin, yani benim aksime. Muhtemelen çevrede, özellikle de *karısında* asla hayranlık uyandırmayan *bu* kişi; burada şapkasız, bastonsuz, monoklsuz, nezaketsiz uzanıp yatan kişi. Evet, o kadar nezaketsizdim ki kendi ailemi çaresiz bırakmışım.

Ve şimdi koşullar iyice kötüleşmişti. Dükkân kapanmıştı, ailem ben olmadan uzun süre ayakta kalamazdı ve bu işletmenin her şeye rağmen devam etmesi herkes için elzemdi. Çünkü masada yiyecek bir şeylerin olmasını sağlayan bu tohumlar, baharatlar ve çiçek soğanlarıydı.

Ayağa kalkmalıydım ama başaramadım. Artık bunun nasıl yapıldığını bile bilmiyordum. Yatak beni yatalak yapmıştı.

Bugün Thilda da benden vazgeçmişti. Kuvvetli, derin ve titrek bir iç çekişle nefes aldı. Sonra son bir defa daha burnunu çekti, muhtemelen kulak-burun-boğaz bölgesinde en ufak bir damla sümük bile kalmamasını garanti altına almak için.

Yatağa uzandığında Şilte Őikâyet etti. Benim terli, yıkanmamıŐ uzuvlarımla aynı yatağı paylaşmaya nasıl dayandığını anlamakta zorlandım. Onun ne kadar dikkafalı olduğuna delaletti bu.

Nefes alıŐ veriŐleri yavaŐladı, sonunda ağır ve derin, gerček bir uyku nefes alıŐına geğti. Benimkinin tam tersi.

Yatakta dœndœm. Sobadan gelen ışık yœzœnde dalgalanıyordu, uzun sağ œrgœleri yastığın œzerindeydi, başının arkasındaki sıkı topuzdan ayrılmıŐlardı, œst dudağı alt dudağımı kaplıyordu ve bu da onu inatėı, yaşlı, dişsiz bir kadına benzetmiŐti. œylece yatıp onu inceledim, bir zamanlar âŐık olduğum, arzu duyduğum Şeyi yeniden bulmaya ėalıŐtım ama bunu yapamadan uyku bastırdı.

George

Kar konusunda Emma haklı çıktı. Daha ertesi günden itibaren her yerde eridi, şırl şırl sular aktı, başka şey duyulmaz oldu. Güneş evin kalaslarını ısıtıyor, güney duvarındaki rengi biraz daha solduruyordu. Sıcaklık oldukça arttı, arıların dışkılarını yapmak üzere kovandan ayrılmaları için hava yeterince iyiydi. Dışkılarını kovana yapmıyorlardı bu temiz hayvanlar. Ancak güneş kavurmaya başlayınca kovandan dışarı uçup bağırsaklarını boşaltırlardı. Aslında bunun olmasını umuyordum, yani Tom buradayken kıştan çıkmayı umuyordum. Çünkü o zaman kovanlara birlikte gidebilir ve taban tahtalarını temizledik. Hatta Tom’la yalnız başımıza çalışabilelim diye Jimmy ve Rick’e bile izin vermiştim. Fakat perşembeden önce gidemedik, gitmesine üç gün kala yani.

Sakin bir hafta oldu. Birbirimizin etrafında dönüp durduk, o ve ben. Emma aramızdaydı hep, güldü, her zamanki gibi konuştu. Tom’a uygun yemekler bulmak için elinden geleni yaptı, kotardığı balık yemeği çeşitlerinin sonu yoktu, marketteki balık tezgâhına ne çok “heyecan verici” ve “lezzetli” balık gelmişti birdenbire. Tom da teşekkür ede ede bir hâl oldu, “bu güzel yemekleri çoooook beğenmişti.”

Bir balık yemeği daha mideye inmişti, Tom genellikle mutfak masasının başında oturuyordu. Acayip kalın kitaplar okuyor, bilgisayarı-
rından başını kaldırmadan bir şeyler yazıyor ya da şu sudoku dediği Japon bulmacalarına kendini iyice kaptırıyordu. Ne başka bir yere

gidebileceği ne de birileri güçlü bir ampul takmışçasına dışarıda aniden pırıl pırıl parlayan güneş aklına geliyordu.

Kendime yapacak işler buldum, ben de kendimi meşgul edebiliyordum. Hatta bir gün Autumn'a kadar gidip duvar boyası aldım. Orada durmuş güney duvarını boyarken güneşin enseme pişirdiğini hissettim ve kovanlara gidip bakabileceğimizi anladım. Taban tahtalarını bir süre daha yıkamasam olurdu ama bu, Tom için son fırsattı, o yüzden birkaç kovanla başlamanın zararı olmazdı. Arılar bir müddettir dışarıdaydı zaten, güneş açtığında polen topluyorlardı.

Bu işi severdi eskiden. Her zaman benimle dışarı çıkardı. Jimmy ve ben kışın uçuş tahtalarını temizledik ama bunun dışında arıları rahat bıraktık, o yüzden şimdi dışarıda, kovanların arasında ilk kez olmak her zaman özel bir durumdu. Arıları yeniden görmek, o bilindik vızıldamaları işitmek, yeniden bir araya gelme keyfi... Âdeta bir mezunlar günü.

“Taban tahtaları için yardıma ihtiyacım var,” dedim.

Giyinip hazırlanmıştım, ayağımda lastik çizmeler ve üstümde iş tulumuyla odanın ortasında duruyordum, bacaklarım kıpır kıpırdı, sevinçliydim. Yüzümü örten tülü yukarı katladım ve onu daha iyi gördüm. Fazladan aletler de bulup çıkarmıştım, iki elimle uzattım.

“Hemen şimdi mi?” diye sordu, başını kaldırmamıştı. Kaplumbağa kadar yavaştı. Parmakları klavyede, bilgisayardan yansıyan ışıktan iyice solgun, öylece oturuyordu.

Birden kıyafeti ve ağı nasıl tuttuğumu fark ettim, sanki ona istemediği bir hediyeyi veriyormuş gibiydim. Her ikisini de kolumun altına soktum, diğer elimi de belime koydum.

“Kovanların altı çürüyor, biliyorsun. Kimse pislik içinde yaşamaktan hoşlanmaz. Sen de hoşlanmazsın, her ne kadar öğrenci yurtları tertemiz olmasa da.”

Gülmeye çalıştım ama daha çok vıraklama gibi bir ses çıktı. Ayrıca

elimini açısı da bir tuhaftı. Elimi belimden indirdim. Yanımda gevşek hâlde, bomboş sallanır kaldı, sırf kullanayım diye alınımı kaşardım.

“Ama birkaç hafta daha beklemiyor muydun?” dedi. Bu kez başını kaldırıp baktı ve güzel gözlerini bana dikti.

“Hayır. Beklemiyorum.”

“Baba...”

Yalan söylediğimi fark etti. Kaşının teki havada, bana baktı; dalga geçer gibi bir hâli vardı.

“Hava yeterince sıcak,” dedim telaşla. “Ayrıca sadece birkaç tane-sine bakacağız. Gerisini yapmaktan kurtuluyorsun. Onları Jimmy ve Rick’le gelecek hafta hallederim.”

Gysi ve şapkayı yine vermek istedim ama almadı. Yerinden bile kıpırdamadı, sadece başıyla bilgisayarı işaret etti. “Ödev yapıyorum.”

“Tatilde değil misin?”

Kıyafeti önüne, masanın üstüne bıraktım. Ona dik dik bakmaya çalıştım, *nihayet bizi ziyaret etmeye karar vermişken şimdi bana yardım etsen iyi olur*u gözlerimle anlattım.

“Beş dakika sonra dışarıda görüşmek üzere.”

324 kovanımız, her birinin kendi kolonisi olan 324 kraliçemiz vardı. Bölgede farklı yerlerde bulunuyorlardı, bu alanların her birinde nadiren yirmiden fazla kovan bulunurdu. Başka bir şehirde yaşasaydık her alanda yetmiş kovana sahip olabilirdik. Montana’da bir arıcı tanıdığım vardı, onun aynı yerde neredeyse yüz kovana mevcuttu. Bölge o kadar bereketliydi ki tüm ihtiyaçlarını karşılaması için arıların birkaç metre uçmaları yetiyordu. Ama burada, Ohio’da, çokyönlü bir tarım yoktu. Kilometrelerce mısır ve soya fasulyesine rastlardınız sadece. Ulaşılabilecek nektar çok azdı, arıların yaşamasına yetmiyordu.

Emma arı kovanlarını boyamıştı, hepsini. Yıllar boyunca, şeker renklerinde boyamıştı. Pembe, turkuaz, açık sarı ve bir tür fıstık yeşili; katkı maddeleriyle dolu şekerlemeler kadar yalancı renkler. Çok neşeli

göründüklerini düşünüyordu. Bana kalsa, eskiden olduğu gibi beyaz da olabilirlerdi. Babam onları hep beyaza boyardı, ondan önce onun babası da, büyükbabası da. “Önemli olan iç güzelliği,” derlerdi, en önemlisi kovanın *içinin* nasıl olduğuydu. Ama Emma arıların bunu sevdiğini, bunun daha kişisel olduğunu iddia ediyordu. Kimbilir, belki de haklıydı. Ve tabii, bir devin düşürdüğü şekerlemeler gibi doğaya serpiştirilmiş renkli küplerin görüntüsünün benim de içimi ısıttığını itiraf etmeliydim.

Menton Çiftliği, anayol ve dar Alabast Nehri arasındaki çayırdan başladık. Fiyakalı adına rağmen iyice güneydeki bu nehir dereden biraz daha halliceydi. En fazla kovanı burada tutuyordum. Yirmi altı arı kolonisi. Pespembe bir kovanla işe giriştik. İyi ki iki kişiydik. Tom kutuyu kaldırıyor, ben tabanı değiştiriyordum. Kıştan kalma çöp ve ölü arılarla dolu eskisini çıkarıp yeni ve temiz tabanı kutunun altına koyuyordum. Geçen yıl sineklikli modern taban tahtalarına ve çıkarılabilir hava kanallı polen tepsilerine yatırım yapmıştık. Çok paraya mâl olmuştu ama değdi doğrusu. Havalandırma daha iyi oldu, temizlik kolaylaştı. Bizimle aynı ayarda bu işi yürütenler o sıralarda kovan tabanını değiştirmeyi bırakmıştı ama ben işlerin kendi hâlinde yürütmesine inanmıyordum. Arılarımın keyfi yerinde olmalıydı.

Kovan tabanında kış boyunca bir sürü pislik birikmişti fakat bunun dışında her şey iyi görünüyordu. Şanslıydık, arılar sakin duruyordu, pek azı yukarı uçtu. Orada Tom’u görmek iyiydi. Becerikli ve hızlıydı, ait olduğu yere dönmüştü.

Arada sırada eğilmeye yeltendi ama onu durdurdum.

“Bacaklarınla kaldır,” dedim.

Yanlış kaldırdıklarından hem sırt tutulması hem fıtıkla son bulan ve sonu gelmeyen sırt ağrıları çeken pek çok kişi tanıyordum. Tom’un sırtı yıllara, binlerce kez kaldırmaya dayanmalıydı.

Öğle yemeğine kadar mola vermeden çalıştık. Pek konuşmadık, birkaç laf ettik ve sadece işten bahsettik. “Şuradan tut, aynen öyle, gü-

zel.” Mola alalım diye sormasını bekledim hep, ama hiç lafını etmedi. Saat on ikiye yaklaşırken midem guruldadı, bir lokma bir şey yiyelim diye öneren ben oldum. Kamyonetin arkasında oturup bacaklarımı zı aşağıya sarkıttık. Yanıma termosta kahve ve sandviçler almıştım. Sünger gibi ekmek, fıstık ezmesini iyice emmişti, dilimler yapış yapıştı ama dipdiri havada dışarıda çalışınca her şeyin bu kadar lezzetli gelmesi inanılır gibi değildi. Tom bir şey demedi. Oğlum kesinlikle havadan sudan konuşan biri değildi. Ama keyfi böyle istiyorsa bana uyardı. Onu buraya getirebilmişim, önemli olan buydu. Umarım birazcık keyif almıştı ve tekrar burada olmanın iyi olduğunu düşünüyordu.

Yemeğimi bitirdim, çalışmak için kamyonetin arkasından yere atladım ama Tom hâlâ yemeğiyle boğuşuyordu. Fare gibi, minnacık parçalar yutuyor, sanki bir sorun varmış gibi sandviçine dikkatle bakıyordu.

Ve birden, söyleyeceğini söyledi:

“Çok akıllı bir İngilizce öğretmenim var.”

“Öyle mi?” dedim ve durdum. Bu son derece normal şeyi söyleme şeklinde bir gariplik olmasına rağmen gülümsemeye çalıştım. Mideme ağrı girdi. “Çok iyi.”

Bir lokma daha aldı. Çiğnedi, çiğnedi, yutmayı başaramıyor gibiydi.

“Beni daha çok yazmaya özendiriyor.”

“Daha *çok* mu? Neyin daha çoğu?”

“Diyor ki...” Sustu. Elindeki dilimi bıraktı, kahve bardağını tuttu ama içmedi. Elinin biraz titrediğini ilk o zaman fark ettim. “Bir *sesim* olduğunu söylüyor.”

Ses mi? Akademik zııvalık işte. Zorla gülümsedim, bunu ciddiye alacak hâlim yoktu.

“Bunu sana ben de çok önceden söyleyebilirdim,” dedim. “Özellikle de küçüklüğünde. Yüksek ve cırtlak bir sesin vardı. Allaha tan sesin değışti. Tam vaktinde.”

Şakaya gülmemişti. Sessizce oturuyordu.

Gülümsemem kayboldu. Bir şey söylemek istiyordu, buna hiç şüphe yoktu. Orada oturmuş, aklındaki büyük bir şey için yanıp tutuşuyordu, kesinlikle duymayı istemediğim bir şey olduğundan şüpheleniyordum.

“Öğretmenlerinin senden memnun olması güzel,” dedim sonunda.

“Beni daha fazla yazmaya çok özendiriyor,” dedi Tom alçak selse, *çok* sözcüğünün üzerine basarak. “Burslara başvurabileceğimi söyledi. Bu işi daha da ileriye götürebilirmişim.”

“İleriye mi?”

“Doktora.”

Göğsüm sıkıştı, boğazım daraldı, fıstık ezmesinin tadını ağızımda hissettim ama yutamadım.

“Öyle mi? Bunu dedi yani?”

Tom başını salladı.

Sesimin sakin çıkmasına özen gösterdim. “Böyle bir doktora kaç yıl sürüyor?”

Cevap vermedi, ayakkabılarının ucuna baktı sadece.

“Giderek gençleşmiyorum,” diye devam ettim. “Burada işler kendiliğinden hallolmuyor.”

“Evet, biliyorum,” dedi alçak sesle. “Ama yardım alıyorsun, değil mi?”

“Jimmy’yle Rick canlarının istediği gibi gelip gidiyorlar. Burası onların çiftliği değil. Ayrıca parasız da çalışmıyorlar.”

Yeniden çalışmaya başladım, kirlı çerçeveleri kamyonetin arkasına yükledim, çerçevelerin tahtası kamyonetin kenarlarındaki metale kaba bir ses çıkararak çarptı. Evet, Tom’un sözcüklerle arasının iyi olduğunu daha önce de duymuştuk öğretmenlerden. İngilizceden her zaman A alırdı, kesinlikle akli yerindeydi. Ama onu üniversiteye yolladığımızda İngiliz dili okuyacağını düşünmemiştik. Ekonomi, pazarlama gibi şeyler okuyacaktı, çiftliğin geleceği için hazırlanacaktı. Çiftliği

geliştirecek, modernize edecek, işi daha verimli kılacaktı. Hatta belki güzel bir web sayfası açacaktı. Böyle şeyler öğrenecekti. O yüzden her şeyden artırıp okul için para biriktirmiştik, minnacık olduğu günlerden bu yana. Yıllarca, bir kez bile olsun doğru dürüst tatile gitmemiştik, hiç. Her şey üniversite hesabına yatmıştı.

İngiliz dili hocası ne iş yapar? Herhâlde, hepsini okumuş gibi yaptığı bir sürü kitapla dolu tozlu üniversite ofisinde oturup çayını yudumlar ve içerideyken bile fularla dolaşır, sakalını nakış makasıyla falan düzeltir. Bir yandan da, hasbelkader güzel yazan delikanlılara, nelere yol açtığı hakkında bir bok bilmeden “güzel” önerilerde bulunur.

“Bunu daha sonra konuşuruz,” dedim.

Bu konuyu bir daha konuşmadık. Konuşmaya fırsat olmadan Tom gitti.

“Sonra”nın daha sonra geleceğine karar verdim. Bunu o seçmişti. Ya da belki Emma. Tom’la ben bir defa bile aynı odada yalnız kalmamıştık. Emma kafayı bulmuş güvercin gibi mırıl mırıl mırıldanıyor, bir şeyler getiriyor, ortalığı topluyor, boş boş konuşup duruyordu.

O günlerde çok yorgundum. Sürekli divanda uyuyakalıyordum. Yapmam gereken bir sürü iş vardı, bakımının yapılması gereken eski kovanlar, takip etmem gereken siparişler... Ama hiç hâlim yoktu. Her dakika, hafif ateşlenmiş gibi ortalıkta dolaşıyordum. Arada sırada ateşimi kontrol de ettim. Banyoya sıvışıp ilkyardım dolabının en dibinde termometreyi buldum. Açık mavi renkli, üzerinde ayıcıklar olan. Tom küçükken bunu Emma satın almıştı. Kullanma kılavuzunda termometrenin çok hızlı çalıştığı yazıyordu, böylelikle çocuk gereğinden uzun süren işlemde rahatsız olmayacaktı. Ancak tabii ki yeterince de uzun kalmalıydı. Evin içinde bir yerlerde Emma’nın mırıl mırıl konuştuğunu, Tom’un arada sırada cevap verdiğini duyuyordum. Oğlumun kışına yüzlerce kez girmiş olan termometrenin metal ucu şimdi benim

kıçım da, orada duruyordum, Emma oğlanın ateşini ölçmeyi hiç ihmal etmezdi. Kendimi maraton koşmuşum gibi hissetsem de –ya da maraton koşmanın böyle hissedildiğine inansam da– bedenimin olması gerektiği gibi olduğunu söyleyen dijital *bip* sesini beklerken bir kez daha gözlerimin kapandığını hissettim.

Nihayet ateşim olmadığı onaylandığında yine de gidip yattım, kimseye bir şey demedim. Onlar devam etsinlerdi.

Mırıl mırıl konuşmalar Tom otobüse binene kadar sürdü. Tom içerideyken, yüzü arka cama yapışmış ve suratında bir rahatlama belirtmişken Emma nihayet sessizleşti.

Sonra biz orada öylece kalakaldık, el salladık, pille çalışıyormuş gibi otomatik şekilde ellerimiz yukarıya, aşağıya, yukarıya, aşağıya oynadı. Tamamen uyumlu. Emma'nın gözleri doldu, belki rüzgârdandı ama neyse ki ağlamadı.

Otobüs yola çıktı, Tom'un yüzü giderek küçülerek, bize doğru belli belirsiz parladı. Otobüse binip benden uzaklaştığı başka bir an geldi aklıma. O zaman da yüzü bana doğru rahatlamayla hafiften parlamıştı. Ama birazcık da korkuyla.

Başımı salladım. Bu anıdan kurtulmak istiyordum.

Otobüs sonunda köşeyi dönüp gözden kayboldu. İkimiz de aynı şekilde başımızı eğdik, otobüsün gözden kaybolduğu noktaya bakıp durduk, otobüsün birden geri geleceğini sanacak kadar aptallaşmış gibiydik.

“Evet, evet...” dedi Emma. “İşte bu kadar.”

“İşte bu kadar mı? Ne demek istiyorsun?”

“Onu biraz ödünç alıyoruz, o kadar.” Rüzgârın sol gözünden akıtacağı yaşı sildi.

Şöyle ters bir cevap vermek geçti içimden ama vazgeçtim. O gözyaşına büyük saygım vardı. Arkamı dönüp arabaya yürüdüm.

Peşim sıra yürüdü. O da birazcık ufalmıştı.

Direksiyona geçtim ama motoru çalıştıramadım. El sallamaktan yorulmuş gibi elim uyuşmuştu.

Emma kemerini taktı, buna her zaman dikkat ederdi. Bana döndü. “Gitmeyecek miyiz?”

Elimi kaldırmak istedim ama olmadı.

“Seninle şu konuyu konuştu mu?” dedim direksiyona bakarak.

“Neyi?” diye sordu Emma.

“Neyi planladığını. Geleceği için.”

Bir an sessizleşti. Sonra yavaşça döküldü. “Yazmayı sevdiğini biliyorsun. Her zaman sevdi.”

“Ben de *Yıldız Savaşları*’nı seviyorum ama bu sebepten jedi olmuş değilim.”

“Belli ki özel bir yeteneği var.”

“Yani onu destekliyorsun? Planının akıllıca olduğunu mu düşünüyorsun? Gerçekten akıllıca mı? Seçtiği yol iyi mi yani?” Ona döndüm, boynumu dikleştirdim, sert görünmeye çalışıyordum.

“Mutlu olmasını istiyorum sadece,” dedi uysalca.

“İstiyorsun.”

“Evet. İstiyorum.”

“Geçinmesi de gerektiğini düşünmedin herhâlde. Eninde sonunda para kazanmalı.”

“Hocası bir şeyler yapabileceğini söylemiş.”

Orada, gözleri kocaman açık öylece oturdu, son derece samimiydi, kızgın değildi, haklı olduğuna dair sarsılmaz bir inancı vardı.

Elimdeki araba anahtarlarını sıktım, aniden canımın acıdığını fark ettim ama bırakamadım.

“O zaman, çiftliği ne yapacağımızı düşündün mü?”

Sustu. Uzun süre sustu. Başka tarafa baktı, nikâh yüzüğüyle oynadı, parmağında döndürdü, tenindeki beyaz şerit ortaya çıktı: yirmi beş yıldır orada takılı olan yüzüğün izi.

“Geçen hafta Nellie aradı,” dedi sonunda. Ama havaya, bana değil. “Gulf Harbors’a yaz sıcaklığı gelmiş. Deniz suyu yirmi dereceymiş.”

Yine aynı mevzu. Gulf Harbors. Bu sitenin adını her andığında kafama saksı düşmüş gibi hissetmeme rağmen.

Nellie ve Rob bizim çocukluk arkadaşımızdı ama ne yazık ki Florida’ya taşındılar. Taşındıklarından bu yana da başımızın etini yediler, sadece Tampa’nın dışındaki bu sözümona vahayı ziyaret etmemiz konusunda değil, ayrıca oraya taşınmamız konusunda da. Emma sürekli Gulf Harbors’taki evlerin yeni reklamlarını bana gösteriyordu. *Çok ucuz. Uzun zamandır satışta. İskele, yüzme havuzu, yeni elden geçmiş, ortak plajı ve tenis kortu var*—çok lazım olmuş gibi— *hatta ve hatta Yunuslarla denizayıları varmış, tam evin duvarının dibinde gezinip oynayan şeyler...* Bu kime lazımdı ki? Denizayıları? Çirkin yaratıklar.

Nellie ve Rob orayı methede methede bir hâl oldular. Bir sürü yeni arkadaş edinmişler, öyle söylediler. Rastgele isimler verdiler: Laurie, Mark, Randy, Steven. Bitmek bilmedi. Sitenin sosyal merkezinde her hafta ortak pazar kahvaltısı yapıyorlardı, kahvaltının tümü sadece beş dolardı; hem krep, hem domuz pastırması, hem yumurta hem de kızarmış patates. Şimdi de bizi oraya getirmeye çalışıyorlardı, hepimizi tabii ki, bizden başka bir sürü insanın da başının etini yiyorlardı, belli ki Autumn’daki herkesi güneye götürmek niyetindeydiler. Ama ben meselenin ne olduğunu biliyordum. Orada, o derin kanallarında yapayalnızdılar. Aileden ve arkadaşlardan bu kadar uzakta yaşamak ve yaşamları boyunca etraflarında olan her şeyden kaçıp gitmek çok berbat bir şeydi. Ayrıca, Florida’da yaz... Cehenneme daha yakın olamazdınız, günde birkaç kez kopan akıllalmaz gök gürültülü fırtınalarıyla yapış yapış, sıcak ve faciaydı. Kışları muhtemelen gayet iyi geçse de kim doğru dürüst kar olmadan kış isterdi ki? Karı olmayan ve dondurmayan bir kış... Tüm bunları Emma’ya defalarca anlattım ama yine de vazgeçmedi. Yaşlılık için ciddi planlar yapmamız gerektiğine inanıyor-

du. Benim tam da bunu yaptığımı ise anlamıyordu. Satmanın mümkün olmadığı harap bir yazlıkta oturup kalmak yerine arkamda doğru dürüst bir şey, bir miras bırakmak istiyordum. Evet, öyle. O sıralarda Florida'daki emlak piyasasının ne durumda olduğu hakkında bir şeyler okumuştum. Araştırmamı yapmıştım. Bu evlerin, ilk sunumlarının yapıldığı hafta satılmamalarının haklı nedenleri vardı yani.

Oysa benim başka bir planım vardı. Bazı yeni yatırımlar. Daha fazla kovan, çok daha fazla. Kamyonlar, tırlar. Sürekli çalışacak işçiler. Kaliforniya, Georgia, belki de Florida'daki çiftliklerle bazı anlaşmalar bağlamak.

Ve Tom.

İyi bir plandı. Gerçekçiydi, mantıklıydı. Tom daha ne olup bittiğini anlamadan kendini bir eş ve çocukla bulacaktı ve işte o zaman, babasının doğru dürüst planlar yapmış olması, çiftliğin iyi durumda ve bakımlı olması, işletmenin modern dünyaya uyumlu çalışması ve Tom'un işinin erbabı olacak kadar uzun süre çalışmış olması işe yarayacaktı. Belki bankada biraz para bile birikirdi. Tekinsiz zamanlardı. Güvence yaratıyordum. Ben bu aile için *tek başıma* güvence yaratmıştım ama hiçbiri bunu anlamıyordu.

Fakat düşüncesi bile beni yordu. Planın yani. Eskiden fazladan çalışmak bana güç verirdi, oysa şimdi, önümde uzanan yol tıpkı güz yağmurlarında çamurlu bir tekerlek izi gibi uzun ve engebeli görünüyordu.

Emma'ya cevap vermek içimden gelmedi. Arabanın anahtarını kontağa soktum, anahtar terden yapış yapıştı, avucumun içinde kırmızı bir iz bırakmıştı. Arabayı hemen, uyuyakalmadan önce sürmem gerekiyordu. Yüzünü kaldırıp bana bakmadı, nikâh yüzüğünü çıkarıp tenindeki beyaz izi ovuşturdu. Beni kandıramazdı ama yine de tüm yaşamımızı riske atıyordu.

Tao

“Işığı söndürür müsün?”

Kuan benimle yüz yüze gelmek için döndü, uykusuzluktan yüzü solgundu.

“Şunu bir bitireyim de.”

Küçük çocuk pedagojisiyle ilgili şu eski kitabı okumaya devam ediyordum. Gözlerim yanıyordu ama henüz uyumak istemiyordum. Uyumak, uyanmak ve yeni güne başlamak için dışarı çıkmak istemiyordum.

Yanımda içini çekti. Işıktan saklanmak için yorganı kafasına çekti. Bir dakika geçti. İki dakika geçti.

“Tao, lütfen. Altı saat sonra kalkacağım.”

Cevap vermedim, sadece istediğini yaptım.

“İyi geceler,” dedi alçak sesle.

“İyi geceler,” dedim ve duvara doğru döndüm.

Tam uyumak üzereydim ki ellerinin külötümden içeri girdiğini hissettim. Buna içgüdüsel bir tepki verdim, okşamalarının tadını çıkarılmadan edemedim. Yorgun değil miydi? Madem bunu istiyordu neden ışığı kapatmamı istemişti ki?

Ellerini çekti ama nefesi hâlâ hafifti. Sonra boğazını temizledi, sanki bir şey demek için yanıp tutuşuyordu. “İşler... işler yolunda mıydı bugün?”

“Ne demek istiyorsun?”

“Bugünün hangi gün olduğunu unuttun mu?”

“Hayır. Unutmadım.”

Bu konuşmadan kaçmak için *onun* unutmuş olmasını umduğumu söylemedim.

Saçımı okşadı, bu kez şefkatle, şehvetle değil. “İyi miydin?”

“Her yıl biraz daha kolaylaşıyor,” dedim, çünkü kesinlikle bunu duymak istiyordu.

“İyi.”

Bir kez daha saçımı okşadı, sonra eli yorganının altında kayboldu.

Döndüğünde şilte hafifçe dalgalandı, belki de karnının üzerine yatmıştı, böyle uyumayı seviyordu. Sonra tekrar, iyi geceler diye mırıldandı. Sesten anladığıma göre bana sırtını dönmüştü. Biraz sonra derin bir uykuya daldı.

Ama ben, uyanık yatıyordum.

Beş yıl.

Annem gideli beş yıl olmuştu.

Hayır. Gideli değil. Gönderileli.

Önce babam. Ben on dokuz yaşındayken ölmüştü. Ellisinden birkaç yıl almıştı ama bedeni daha yaşlıydı. Omuzları, sırtı, eklemleri... Her yeri, ağaçların tepesinde geçen yıllar yüzünden yıpranmıştı. Her geçen gün biraz daha ağır hareket ediyordu. Belki kan dolaşımı bile kötüleşmişti, bir gün eline kıymık battığında yarası iyileşmemişti mesela.

Yaradılışından dolayı, yardım isteme konusunda da fazla oyalanmıştı. Sonunda, babam aslında bu türden pahalı bir tedavi görmek için öncelik tanınmayacak kadar yaşlı olmasına rağmen, doktor ona antibiyotik verilmesi için onay alabilmişti. Ama iş işten geçmişti.

Annem, babamın ölümünden sonra şaşkıncu biçimde çabuk toparlandı. Söylenecek en doğru şeyleri söyledi, iyimserdi. Hâlâ genç olduğunu söyledi, cesurca gülümsedi, önünde yaşanacak uzun bir ömür vardı. Hatta bir gün belki de karşısına yeni biri çıkardı.

Ama bunlar sadece laftı. Ağzından bu laflar dökülüyordu, çiçeklenme zamanı bittiğinde taçyapraklarının dökülmesi gibi. Bakışlarında ise yakalaması mümkün olmayan bir rüzgâr vardı.

Kısa süre sonra, arazide çalışmaya gelemez oldu. Sadece evdeydi. Daha önceden de zayıftı ama artık neredeyse hiçbir şey yemiyordu. Hapşırmaya, öksürmeye başladı, giderek daha da halsizleşti ve nihayetinde zatürreye yakalandı.

Bir gün ona bakmaya gittim, kapıyı açmadı. Zili defalarca çaldım ama hiçbir şey olmadı. Bendeki anahtarı çıkarıp kapıyı açtım.

Daire toplu ve temizdi, içeride sadece dairenin demirbaşı mobilyalar vardı. Ona ait her şey gitmişti; divanda sırtını yasladığı yastık, büyük ihtimamla baktığı bonsai ağacı, özellikle dizleri üşürmüş gibi katlayıp dizlerine sermeyi sevdiği nakışlı battaniyesi...

Aynı akşam, kuzeye gönderildiğini duydum. İyiydi, bölgenin sağlık müdürü bunu temin ediyordu, hatta bana bakımevinin adını verdi. Mekânın kesik kesik izlenebilen tanıtım filmini izlettiler bana. Aydınlık, güzel, kocaman odalar, yüksek tavanlar, gülümseyen personel. Ancak, ziyaret etmeye gitmek için izin istediğimde çiçeklenme mevsimi geçene kadar beklemem söylendi.

Birkaç hafta sonra da aramızdan ayrıldığı haberi geldi. “Aramızdan ayrıldı.” Kullandıkları sözcükler bunlardı, sanki yatağından kalkıp gitmişçesine. Son günlerinin nasıl geçtiğini düşünmemeye çabaladım. Kulakları tırmalayan bir öksürük, ateş, korku ve yalnızlık... Bu şekilde öldüğünü düşünmemeye çabaladım.

Ama yapabileceğim bir şey yoktu. Kuan da bunu söyledi. *Yapabileceğin bir şey yok.* Bunu tekrar tekrar söyledi ve ben de kendime bunu söylemeye devam ettim.

Buna neredeyse inanana kadar.

William

“...EDMUND?”

“İyi akşamlar baba.”

Yatağın kenarında tek başına duruyordu. Ne kadar zamandır oda da olduğunu bilmiyordum. Başka biri olmuştu, daha da uzamıştı. Burnu... Onu son gördüğümde burnu çok daha büyüktü. Burun gençlerde kendi hızında büyür, bedene fark atar ama şimdi yüzüne oturmuştu, yüzü burnunun etrafında gelişmişti. Güzelleşmişti, her zaman alttan alta bir güzellik vardı onda, zarifti. Kıyafeti biraz uygunsuzdu gerçi, boynunda şişe yeşili bir fular vardı, perçemi bir parça uzundu, yakışmıştı ama gözlerini görmeyi zorlaştırıyordu. Üstelik rengi de solgundu. Uykusunu alamıyor muydu?

Edmund, benim tek oğlum. Thilda'nın tek oğlu. Onun Thilda'ya ait olduğunu anlamam çok zaman almamıştı, her şeyiyle onundu. Tanıştığımız günden itibaren, en büyük arzusunun bir oğlan çocuğu olduğunu belli etmişti Thilda, bir yıl sonra da o geldiğinde, hayatının görevini yerine getirmişti. Dorothea ve Charlotte, sonra da diğer beş kız onun sadece gölgesi olabilmişti. Edmund'ı bir bakıma anlayabiliyordum. Yedi kız, sürekli bir baş ağrısıydı. Aşırı ve durdurulamayan bağırsık çağrışları, patırtıları, sızlanmaları, ağlamaları, koşuşturmaları, öksürüp tıksırmaları, bir de gevezelikleri... Küçük kızların hep konuştukları gibi, laf ebelikleri hiç bitmiyordu. Yataktan kalkıp tekrar yatana kadar bu ses etrafımı sarıyordu, bu kadarla kalmıyordu, gece

de bu patırtı devam ediyordu. Biri her zaman rüyasından ağlayarak uyanırdı, üzerinde yalnızca geceliğiyle, ayağındaki külotlu çorapları uykusunda çıkarmış, sallana sallana içeri daldardı, çıplak ayaklar soğuk yer tahtalarına hafifçe çarpardı, sonra da birtakım sesler çıkarak yatağa tırmanırdı, yatakta aramıza yatmak için şikâyetçi bir ses ya da neredeyse saldırgan bir talepte bulunurdu.

Sessiz olmak onlar için belli ki imkânsızdı ama benim için de çalışmak imkânsızdı, yazmak imkânsızdı. Gerçekten çaba göstermiştim, Rahm'ın düşündüğünün aksine bir anda vazgeçmiş degildim. Fakat bir faydası olmadı. Tüm aileye babanın çalışması gerektiğini, buna anlayış göstermeleri gerektiğini gayet net söyleyip odamın kapısını kapatmama rağmen, sesi kesmek için başıma bir eşarp bağlamama ya da kulaklarıma pamuk tıkamama rağmen onları duyuyordum. Faydası olmadı. Yıllar geçtikçe kendi işime daha az vakit kaldı. Sonunda, kızların doymak bilmez karınlarını doyurmak için uğraşıp didinen basit bir tüccardan fazlası degildim artık. Dipsizdiler. Gelecek vadeden doğa bilimci, yerini tezgâh başında saatler geçirmekten yorgun düşmüş ayakları, müşterilerle sürekli hoşbeş etmekten paslanmış ses telleri ve asla yeterli olmayan paraları sürekli sayan parmaklarıyla bitkin, orta yaşlı bir tohum tüccarına bırakmıştı. Bunlar hep kızların gürültüsü yüzündendi.

Edmund kıpırdamadan duruyordu, donakalmıştı. Bedeni önceden bir yarımadanın denizi gibiydi, rüzgârlarla dalgaların buluşup birbirine çarptığı, kaotik, kuralsız. Huzursuzluk yalnızca bedensel degildi, ruhuna da işlemişti. Sistem diye bir şey yoktu onda. Bir bakarsınız, size iyi kalpli yanını gösterir, sadece nezaketinden bir kova su getirirdi; bir bakarsınız kovayı yere boşaltmış, kendisinin söylediğine göre bir göl yapmış. Azarlanmak ona vız gelirdi. Sesimizi yükselttiğimizde sadece gülüp kaçardı. Hep koşardı, onu böyle hatırlıyorum, minnacık ayakları hiç rahat durmazdı, neden olduğu herhangi bir küçük fela-

ketten, devrilmiş bir kovadan, kırılmış bir porselen kupadan, bozduğu örgülerden kaçardı hep. Bunlar olduğunda, ki çok sık oluyordu, onu yakalayıp belimden kemerimi çıkarırken sımsıkı tutmaktan başka şansım olmuyordu. Deri kemerin kumaşa çarptığında çıkardığı tıslama sesinden, tokasının yerdeki tahtalara vurduğunda çıkardığı tıkırtıdan nefret ediyordum. Neler olacağının endişesi neredeyse dayaktan daha kötüydü. Kemerin derisi elime ve tokaya değiyordu, kemeri sıkıca tutuyordum, babamın aksine asla tokanın olduğu uçla vurmazdım, o her zaman tokayı havada salları ve sırtıma sertçe indirirdi. Kemerini sımsıkı tuttuğumdan tokası avucumun içine saplanır, iz bırakırdı. Sonra çıplak sırta inen deri kemer, tırmanan sarmaşıklar gibi beyaz tende ortaya çıkan kızarıklıklar... Bu kızarıklıklar başka çocukların yaramazlıklarının azalmasına ve cezanın hatırasının çocuğun bilincinde yer etmesine, böylelikle bir dahaki sefere aynı hatayı yapmaktan kaçınmalarına yarardı ama Edmund'da değil. Edmund, bu düşüncesiz hareketlerinin kemerin ortaya çıkmasına neden olduğunu, mutfaktaki göl ile sonrasındaki dayak arasında bir bağlantı olduğunu anlamıyor gibiydi. Ancak yine de devam etmek benim sorumluluğumdu, içten içe sevgimin farkında olmasını, başka şansım olmadığını anlamasını umuyordum. Onu hizaya sokuyordum, çünkü babaydım. Ağlamamak için kendimi zor tutarken, terler basıp ellerim titrerken ona vuruyordum, onu huzursuzluğundan dayakla kurtarmayı umuyordum ama bu asla işe yaramadı.

“Diğerleri nerede?” diye sordum, çünkü ev tuhaf şekilde sessizdi.

Ânında pişman oldum. Nerede olduklarını sormamalıydım. En azından, yanıma geldiğinde. En azından sadece onunla baş başa kalmışken.

Edmund durduğu yerde yavaşça sallanıyordu, sanki dengesini sağlamakta zorlanıyor, ağırlığını hangi bacağına vereceğini bilemiyordu.

“Kilisedeler,” dedi.

Demek ki pazardı.

Yatakta doğrulmaya çalıştım. Battaniyeyi birazcık kaldırdım, bedenimin pis kokusu burnuma çarptı. En son ne zaman yıkanmışım? Edmund bunu fark ettiyse bile belli etmedi.

“Ya sen?” dedim. “Neden evde kaldın?”

Suçlarmışım gibi olmuştu. Teşekkür etmem gereken yerde...

Bana bakmıyordu, gözünü duvara, yatak başının üzerinde bir yere dikmişti.

“Ben... ben seninle konuşmak istiyordum,” dedi sonunda.

Yavaşça başımı salladım, bir yandan da ziyaretinin beni ne kadar mutlu ettiğinin yüzümden belli olmaması için kendimi sıkıyordum.

“İyi,” dedim. “Seni gördüğüme sevindim. Uzun zamandır gelmeni bekliyordum.”

Dik oturmaya çalıştım ama iskeletim beni artık dik tutamıyor gibiydi, o yüzden sırtıma bir yastık koydum. *Bunu* bile güçbela yaptım. Koku içeride kalsın diye battaniyeyi boğazıma kadar çekmemek için kendimi zor tuttum. Kendi kokuma neredeyse kendim dayanamıyordum. Banyo yapmaya ne kadar ihtiyacım olduğunu daha önce nasıl anlamamıştım? Elimi yüzüme götürdüm. Asla gür olmayan sakalım karmakarışık şekilde birkaç santimetre uzamıştı. Mağara adamına benziyor olmalıydım.

Edmund battaniyenin altından fırlayan ayak parmaklarıma gözlemlerini dikmişti. Ayak tırnaklarım uzun ve kirliydi. Onları saklamak için çabucak içeri çektim, yatakta doğruldum.

“Edmund. Anlat bakalım. Aklından geçen nedir?”

Gözümün içine bakmadı ama bana söyleyeceğini söylerken de hiç sıkılmadı.

“Belki de baba yakında yataktan çıkar artık?”

Utançtan yanaklarım kızardı. Bunu Thilda sormuştu. Kızlar sormuştu. Doktor sormuştu. Ama Edmund, asla.

“Gelmeni çok takdir ediyorum,” dedim çatlama üzere olan bir sesle. “Gerçekten bir açıklama yapmak istiyorum.”

“Açıklama mı?” Bir eliyle perçemini düzeltti. “Açıklama dinlemeye ihtiyacım yok. Ben sadece yataktan kalkmanı istiyorum.”

Ne diyebilirdim? Benden ne bekliyordu? Elimi davetkâr bir hareketle, şilteye pat pat vurdum. “Şuraya otur Edmund. Birazcık konuşalım. Neler yaptın son zamanlarda?”

Yerinden kıpırdamadı.

“Okuldaki çalışmalarından bahset. Sendeki gibi zeki bir kafayla her şey yolunda gidiyordur.”

Sonbahara hazırlanıyordu, o zaman başkentteki okula gidecekti. Eğitimi için her şeyden artırıp para biriktirmiştik, en nihayet artık hazırıldı. Birden göğsüme bir şey saplandı. Okul parasını Thilda yiyip bitirmiş miydi acaba, ben böyle yatak döşek yatarken?

“Hiçbir şeyin değişmediğini umuyorum? Okul planları aynen devam ediyor, değil mi?” diye sordum çabucak.

Belli bir ilgi göstermeden, başını sallayarak cevap verdi. “İlham geldikçe çalışıyorum.”

“İyi. İlham önemli bir itici güçtür.” Elimi uzattım. “Gel, otur hadi. Şimdi doğru dürüst konuşalım. Uzun zaman oldu.”

Ama öylece ayakta durdu. “Ben... aşağıya inmeliyim.”

“Sadece birkaç dakika, olmaz mı?” Sesimin yumuşak çıkmasına gayret ettim.

Perçemini savurdu, bana bakmıyordu. “Okumam gereken şeyler var.”

Çalıştığına sevindim ama sonunda buraya kadar gelmişken biraz daha oyalanabilirdi.

“Elini tutmak istiyorum,” dedim. “Sadece bir dakikacık.”

Neredeyse duyulamayacak kadar alçak bir iç çekiş döküldü dudaklarından, ama yine de yanıma geldi. Sonunda yanıma oturdu, bir an tereddüt etti, sonra elini bana uzattı.

“Teşekkür ederim,” dedim alçak sesle.

Eli benimkinin içinde sıcak ve pürüzsüzdü. Enerji yayıyordu, aramızda bir bağa dönüştü, sanki ondaki taze kan şimdi benim damarlarımda akıyordu. Yalnızca bu şekilde oturmak istiyordum ama onda her daim mevcut huzursuzluk yanlış anlaşılacak gibi değildi. Kolunu sakın tutamıyordu, pozisyon değiştirdi, ayakları kıpır kıpırdı.

“Özür dilerim baba.” Aniden ayağa kalktı.

“Hayır,” dedim. “Özür dilemen gerekmiyor. Anlıyorum. Tabii ki çalışman gerek.”

Başını salladı. Gözleri kapıya kilitlenmişti. Tek istediği gitmek, beni orada yine yalnız yatarken bırakmaktı.

Birkaç adım attı, sonra aklına bir şey gelmiş gibi durakladı ve tekrar geri döndü. “Ama baba... en azından yataktan kalmak için gerekli iradeyi göstermeye çalışamaz mısın?”

Yutkundum, doğru dürüst bir cevap vermek boynumun borcuydu.

“Eksiğim, irade değil. Eksiyim... tutku, Edmund.”

“Tutku mu?” Başını kaldırdı, sözcük belli ki onun içinde bir şeyler uyandırmıştı. “O zaman onu yeniden bulman gerek,” dedi çabuk çabuk. “Ve onun seni harekete geçirmesine izin ver.”

Gülümsemek zorundaydım. Bu sıskacık bedende bu kadar büyük laflar...

“Tutkusuz değiliz,” diyerek, onda daha önceden hiç duymadığım bir ciddiyetle lafım bitirdi.

Başka da bir şey söylemedi. Sadece odadan çıktı; onunla ilgili son izlenimim ahşap zeminde duyulan ayak sesleriydi. Bu sesler merdivene, sonra aşağıya doğru kaybolup gitti. Ama ben yine de daha önce hiç olmadığım kadar kendimi ona yakın hissettim.

Rahm haklıydı: Tutkumu unutmuştum, lüzumsuz işlerin beni yutmasına izin vermiştim. İşime hiç özen göstermemiştim, bu yüzden de Rahm’ı kaybetmiştim. Ama Edmund hâlâ oradaydı, *ona* gösterebilir,

onu gururlandırabilirdim. Birbirimize bu şekilde yakınlaşabilirdik. Ailemin adına kazandıracığım onur ilişkimizin gelişmesini, meyve vermesini sağlayabilirdi. Böylelikle Rahm'a beni tekrar götüreceği yolu da belki bulabilirdim, sonra da üçümüz bir araya gelebilirdik: baba, oğul ve önder.

Öbür tarafıma döndüm. Battaniyeyi leş gibi kokan bedenimden çektim, sonra da ayağa kalktım. Bu sefer kesindi.

Maja Lunde

Arıların Tarihi

1852. Hertfordshire, İngiltere. İnsanlar arıların davranış biçimlerini anlamaya çalışıyor, arıları çok daha büyük randımanla çoğaltmaya, elde edecekleri ürünleri artırmaya uğraşıyor.

2007. Ohio, ABD. İnsanlar arı ölümlerinin nedenlerini araştırıyor. Ansızın başlayan koloni çöküşleri önce tarımı, sonra dünya çapında besin zincirini, sonra da diğer hayvanları etkiliyor.

2098. Siçuan, Çin. İnsanların artık tek bir gayesi, tek bir hedefi var: Bir gün daha hayatta kalıp, boğazlarından tek bir lokma daha geçebilmesini sağlamak. Çünkü arısız bir dünya, yaşayamıyor.

Norveçli yazar Maja Lunde, 40'tan fazla ülkede çoksatanlar listesine giren kitabı *Arıların Tarihi*'nde dünya ve insanlık tarihine üç ayrı zaman diliminden, bambaşka üç insanın gözünden bakarak sıradışı, yetkin, çağrışal ve hepsinden ötesi tedirgin edici bir bilimkurgu romanına imza atıyor; sarı-siyah kanatların altına sığıp aile kavramını irdeliyor.

Delidolu

delidolu.com.tr

Facebook, Twitter, Instagram icons followed by delidolukitap

Delidolu Yayınları

ISBN: 978-625-7314-93-0

9 786257 314930